ԻԱ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 5697 15/28 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 1904 ՈՒՐԲԱԹ 10 ՇԱԲԱՆ 1322 ԻԱ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 5697

درعلیه ده غلطه ده ◆ آرهولك ◆ غزته سی اداره خانه سی ۸

Նամակ կամ որ եւ է գրութիւն պէտք է ուղղել
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԹԵՐԹԻ
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ
ՊՈԼԻՍ, Ղալաթիա, Քամանճը փողոց թիւ 8

Les Annonces sont reçues
à la Direction du Journal "ARÉVELK"
Galata, CONSTANTINOPLE

20 ՓԱՐԱ 20

ԱՐԵՒԵԼՔ

ՕՐԱԹԵՐԹ

ԱԶԳԱՅԻՆ. ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Պոլսոյ եւ գաւառներու համար			տարեկան	140 ղր
»	»	»	վեցամսեայ	70 »
»	»	»	եռամսեայ	40 »
Օտար երկիրներու համար			տարեկան	40 Ֆր.
»	»	»	վեցամսեայ	20 »

Դրամի փոխարէն փոստայի փուլ կ'ընդունուի, 115 ղրուշի փուլը 100 ղրուշի հաշուով:
Տեղական Թղթատարի ծախքը բաժանորդաց կը վերաբերի

Ծանուցմանց համար պէտք է դիմել ուղղակի խմբագրատան:

20 ՓԱՐԱ 20

ԳԱՒԱՌԱՅԻՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆՆԵՐԸ

Որբանոցներէ զատ, որոնց գոյութեան մասին անկատար ժամանակ կը գործածենք, տանք են որ կեդրոնի նպաստին դադրելովը փակուած են, իսկ հիմա բաց եղողներն ալ երեք կարգի կը բաժնուին. 1. Կեդրոնի նպաստով ապրողները. 2. Տեղական միջոցներով շարունակուողները. 3. Թէ նպաստ ընդունելով եւ թէ տեղացւոց օգնութեամբ կանգուն մնացողները: Բայց այս երեքէն ո՛ր կարգին ալ վերաբերին, միշտ արժանի են հոգածութեան եւ ուշադրութեան, քանի որ անոնց մէջ պատսպարուողները անաք աղաքներ են: Մանաւանդ կատարելութեան արժանի պարագայ մըն ալ այն է որ այդ որբանոցներու մէջ պատսպարուող ողջաք են միայն որ բնիկ հայեցի կրթութիւն կ'առնեն, մինչդեռ գաւառներու զանազան կողմերը հաստատուած օտար որբանոցներու մէջ եղողները դժբաղդաբար զուրկ են այդ առաւելութենէն, զի կը դաստիարակուին իւրաքանչիւրը իր վարիչ մարմնոյն ազգին ու կրօնին ըմբռնումներով եւ գաղափարներով, որոնք ո՛րքան ալ աղէկ ըլլան, վերջապէս հարազատ կրթութեան արգասիք են,

Այս պատճառով իսկ մանաւանդ պէտք էր միշտ հոգածու ըլլալ նախ ամէն վարժարաններու գոյութեան եւ շարունակութեանը, յետոյ անոնց մէջ աւանդուող դաստիարակութեանը, որ կը ծառայէ գէթ մինչեւ աստիճան մը հակակշռելու օտար որբանոցներու մէջ տրուած կրթութեան ազդեցութիւնը:

Դիտելի է որ այդ օտար որբա՛նոցներուն մէջ պատսպարուող որբերուն քանակութիւնը աւելի շատ է մերիններէն: Նիւթական անձկութեան ի՛նչ ըլլալը չեն գիտեր, ծախքի խնայողութիւն ըսուած բանը չեն ճանչնար: Արտասահմանէն —— նպաստներ կ'ընդունին, զորս կը ծախսեն շռայլաբար, եւ ամէն կողմէն իրենց կը քաշեն պատսպարելի կարօտ մանուկները, որոնք անշուշտ կ'ամծանան հայրենի կրօնքէն, սովորութիւններէն եւ բարքերէն:

Այս ընթացքը եթէ տեւէ, հայ ազգը մէկ մեծ մասին կրթութեան ուղղ. գործը կ'անցնի բոլորովին օտարին ձեռքը, գէթ այն գաւառներուն մէջ՝ ուր թուով կամ տոկոսով բազմաթեամբ շատ են օտար որբանոցները եւ կրթական հաստատութիւնները: Եւ ամէնուն ծանօթ է թէ կարեւորէ վարժարաններու գոյութեան եւ պահպանութեան գործը: Հարկ է ուրեմն միտք դնել անոնց ընթացքին եւ ուղղութեան եւ կա՛յ իրեն ընել զանոնք չնուաղեցնելու, աղէկ խնամելու, եւ եթէ հնար է, թիւերնին շատցնելու:

Իւրաքանչիւր գաւառի հայ համայնքին վրայ ալ պարտականութիւն կայ ջանք եւ աշխատութիւն չխնայելու տեղական միջոցներով շարունակելու իրենց որբանոցը, որուն նպատակը դադրեցուցած ըլլայ կեդրոնը՝ անշուշտ ու ի չգոյէ դրամի: Այս կարգէն գոհութեամբ կրնայ յիշուիլ Վարդոյ որբանոցը, որուն հոգաբարձութիւնը դադրելէն ետքն ալ շարունակեց գոյութիւնը իր տեղական միջոցներով, եւ այժմ ալ Տիգրան էֆ. Վարժապետեանը, որ քանի տարուան կրթական գործունէութեան շրջան մը բոլորած է, արդէն արդիւնաւորապէս տեսուչ կարգած է նոյն կրթական հաստատութեանը:

ՑՈՒՍԱԿ

ՆԵՐՈՂԱՄՏՈՒԹԻՒՆ

ՄՐՑՈՒՄԻ ՄԸ ՇՈՒՐՋԸ

Շաբաթական ֆրանսերէն ծանօթ հանդէս մը, Լէ զ'Անձալ Բոլիթիք է լիդերէր, ինքնատիպ մրցում մը բացած է. այս թերթին բաժանորդները հրաւիրուած են իրենց կարծիքը յայտնել Ներողամտութեան վրայ եւ այս առաքինութեան վրայ հետաքրքական անցք մը պատմել: Այս մրցման բարոյական կողմը ո՛չ ոք անտես կ'առնէ մը երբ Ներողամտութիւնը քաղաքակրթութեան օրակարգէն ջնջուած է՝ Շուրջերնիս աններողութեան գործերէ շատ բան մը չենք տեսներ, ու ընկերութեան մէջ ինքզինքնիս տանելու շատ մօտ ենք, որովհետեւ ոչինչ կրնանք ներողամտութեա՜մ դիմել:

Մտիկ ըրէք վերոյիշեալ հանդէսին մէկ թղթակցին ներողամտութեան մասին արւած մէկ գեղեցիկ բացատրութիւնը:

«Ներողամիտ ըլլալ կը նշանակէ կրօնասէր ըլլալ՝ առանց մոլեռանդութեան, մարդասէր՝ առանց խաբէի, առաքեալ՝ առանց ճնշման, համոզուած՝ առանց յամառութեան. կը նշանակէ ըմբռնել ճշմարտութիւնը եւ բարին՝ առանց անձնաօրինակ հայելի, փախչիլ սխալմունքէն՝ առանց ատելութեան (fiel) եւ նախապաշարման, չարին դէմ պայքարիլ՝ սիրով եւ գութով՝ մոլորեալներու եւ չարերու համար: Ներողամտութիւնը բարութիւն մըն է, որ աւելի կը յօժարի ներելու քան դատելու»:

Ամէնէն աւելի չներող մարդիկը եսգիրակութիւն ունեցողներն են, վասն զի բնութեամբ առանձ են: Անոնք հպարտ են, եւ հպարտ մը երբեք չպիտի հաւատայ թէ կրնայ սխալիլ: Անոր համար իր ամէն խորհուրդը լաւ խորհուած է. անոնք որ իրեն պէս չեն մտածեր՝ սխալմամբ մէջ են: Այս չներողներուն քով պէտք է անխիղճները դնել: Նոր բան մը ըսած չենք ըլլար, յայտարարելով թէ շատ քիչ մարդիկ իրենց յատուկ կարծիք ունին. շատեր զանոնք կը պարտին այն վայրերուն ուր անոնք կ'ապրին:

Մեր առօրեայ ստորադասեալներուն հանդէպ առօրեայ աններող ենք: Մեր բոլոր սխալմանց կը ներենք, բայց մեր ծառաներուն յանցանքներուն երբեք աչք չենք գոցեր: Եւ ի՜նչպէս կը վարուինք անանցնելի. անոնց կը տանք ամէնէն կարծր անկողինները, երբ ճաշ ամէնէն անհամ կերակուրները, ըսելով թէ անոնք բարեկեցիկութեան վարժուած չըլլալով՝ լաւը դնահատել չեն գիտեր: Տարին շաբաթը օրը անգամ մը կրնան դուրս ելլել եւ մենք շատ բնական կը գտնենք տարիկա ալ ձեռքերնուն առնելու, մենք տիկիններս որ ամէն օր դուրս կ'ելլենք:

Աններողութիւն ի յայտ կուգայ նաեւ մեր չուրջիններուն հանդէպ. օտար օրինակը նայն ինքն Անգլիացին մէջ կը գտնուի, ուր մեղի կը սովրեցնեն ուրիշին աչքին մէջի շիւղէն առաջ մեր աչքին մէջը գտնուած գերանը տեսնել:

Աններողութիւնը բարեկամութեան մէջ, երբ մեր բարեկամներուն վրայ սխալներ կը գտնենք՝ որոնց աչք գոցելու կամ զանոնք մոռնալու էինք, եւ մանաւանդ զանոնք բնաւ չտեսնելու եթէ երբեք իրաւ գոյութիւն ունին:

Աններողութիւնը բնախառնի սիրոյն մէջ, ուր մեր chauvinismeը գէշ եւ արգահատելի գտնել կու տայ ամէն ինչ որ մեր սահմաններէն դուրս է:

Վերջապէս աններողութիւնը կրօնքի մէջ՝ ուր բնաւ չենք ուզեր որ անոնք որ մեր դաւանանքէն չեն՝ ճշմարտութեան մէջ եղած ըլլան: Մանաւանդ այս խնդրին մէջ է որ ամէնէն խիստ աններողութիւնը ցոյց կուտանք: Լաւ է արդէն վրայ Պոլսոյ մէջ խօսիլ՝ ուր այնչափ կրօնքներ ամէն օր իրարու հետ շփման մէջ են: Ընդունելու է թէ ամէն դաւանանք լաւ է, առ միակ պատճառաւ որ վերջապէս դաւանանք մըն է: Եւ ամէնն ալ պէտք է որ յարգուին:

Կայ նաեւ աններողութիւնը որ անիրաւահաւանութեան (intransigeance) կը փոխուի, երբ բարիք գործել կ'ուզենք. պէտք ունի՞ մէկը հացի, աշխատութեան, առաջ պիտի հարցնեն ո՛ւրկէ գալը, ո՛ւր երթալը. մարդուն խիղճը պիտի քննեն, բարերը պիտի կշռեն. եւ եթէ մերինին հակառակ կրօնական գաղափարներ ունի, անոր կը մերժեն հացը, գոյութեան իրաւունքը:

Աններողութիւն նաեւ աշխարհիկ մարդոցմով որոնք չեն ուզեր հաղորդակցութեան մէջ մտնել անոնց հետ զորս իրենց աստիճանէն վար կը սեպեն, աստիճան ուր միայն դրամը —յաճախ խարդախութեամբ դիզուած— կը յօրինէ առանձնագիծը:

Ներողամտութեան ամէնէն գեղեցիկ օրինակը զոր մարդ կրնայ տալ Անձալի մրցման մէջ՝ առաջին մրցանակ առացողն է: Անոր պատմութիւնը ինչպէս որ գրած է.

«1870ի պատերազմին ժամանակ հայրս քաղաքային դատարանին նախագահն էր: Այդ ժամանակ Մոժէռ հիւանդանոցին մէջ Ս. Վէնսան տը Բօլի մայրապետ մը կար, քառասուն տարեկան մօտ. անուշ եւ խիստ գթոտ մայրապետ մը: Այս կէս բաղաքական երկրին մէջ, ամէն հիւանդներու կ'այցելէր, եւ մեծ հոգի մը եւ քնքուշ սիրտ մը ունենալուն, մեծ բարիք կը գործէր:

«Կ'ըլլայ օր մը որ մայրապետը իր աղօթքը չի կրնար ըսել, որովհետեւ հիւանդանոցին մեծ դուռները չէին գոցուեր վիրաւորներու եւ հոգեւարքներու անագին թիւին առջեւ: Մեծ արտէններէն մէկուն մէջ երիտասարդ Գասգ՞ոցի մը կը գտնուէր, մահուան անկողնին մէջ: [illegible] կուրծքը ծակած: Հեծծիւններուն եւ զառանցանքներուն մէջտեղ, անուն մը կ'ելլէր անդադար շրթունքներէն. «Ֆրի՛տա, Ֆրի՛տա» կը հեծէր. այդ գերմաներէն բառեր կ'արտասանէր, զորս ո՛չ ոք կը հասկնար, բայց չէր ըլլար այնչափ բացորոշ եւ աղերսող էր որ շուրջինները կը հեծկլտային, միայն իմանալով:

«Մանկի վրայ, անկողնին քով, Քոյր Պրիժիթ կը փորձէր զինքը հանդարտացընել: Մեղմագութ Ալզասցի, անոր լեզուն կը խօսէր, բայց երիտասարդ զինւորը զինքը ետ կը մղէր, մինչ իր Ֆրիտան կը կանչէր, եւ հեղձուցիչ յուսահատ պէս կը ակռահար: Այն ատեն հիւանդապահուհին կը հանէ գլխանոցը, կարծր կտաւէ լանջանոցը (guimpe) եւ հագուստերէն կը մօտենայ, անոր արդէն պաղած ձեռքերը իր մազերուն մէջ կը մխրճէ, եւ ճակատին համբոյր մը կը դրոշմէ, եւ երբ Շվարցվալտի Forêt-Noire առանձնական երգը ցած ձայնով կը մրմնջէր, խեղճը հոգին կ'աւանդէր:

«Հայրս, որ առանց վայրկեան մը ի վեր հոն կը գտնուէր, գէթ գլխանոցը շուկայ մայրապետին կը յառաջնայ.

«—Կը ճանչնա՞ք այս զինուորը, կը հարցնէ:

«—Ոչ, ես Ալզասցի եմ, Պըֆօրի մօտերէն. անոր կրցայ կարծեցնել թէ ես իր Ֆրիտան եմ, նշանածը զոր մեռնելու պահուն կը կանչէր.

«—Հարկաւ կաթոլիկ է:

Բայց Պրիժիթ այս խորհրդածութեան վրայ խիստ զարմացած կ'երեւար:

«—Հրեայ, կը պատասխանէ, բայց ամէն պարագայի մէջ Աստուծոյ մէկ զաւակն է:»

⁂

Ահա պատմութիւնը, պարզ եւ վսեմ, յուզիչ իր պարզութեանը մէջ: Այս պաքարի եւ խռովութեան ժամանակին մենք ո՞վ պիտի գտնէինք այդչափ ներողամիտ:

(Սրաճպուլ) Թարգմ. Ա. Մ.

ՆԱՄԱԿ ՊԱՂՏԱՏԷՆ

(ԹՂԹԱԿՑՈՒԹԻՒՆ «Արեւելք»ի)

ՊԱՂՏԱՏ, 20 սեպտ.

Արեւելքի թիւ 5651ին մէջ, Պաղտատէն Եղիա Օվհաննէսեան ստորագրութեամբ նամակ մը կարդացինք: Այս մարդը առաջին անգամ չէ որ տեղւոյս փոխանորդ Տ. Աւետիս քահանային դէմ անհիմն բաներ կը գրէ, բայց Արեւելքի այդ յօդուածին վրայ այնչափ ցաւելու եւ զարմանալու բան չկայ, որչափ «Սուրհանդակ»ին՝ որ իրեն հասած քսու եւ սուտ գրութենէ մը քրոնիկագրին ջիղերը գրգռուած՝ իր 1672 թիւին մէջ «Պատրիարքարանէ Լուրեր»ու շարքին տակ սխալ եւ անիրաւ քննադատութիւն մը ընելով, Տ. Աւետիսը Պաղտատէն հեռացնելու որոշումը ու վճիռը կ'առայ: Արդարեւ ծանուցաներելու է այդ ատենան սուր տեսութիւն մը, որով այդ աերացու. քրոնիկագիրը Վօսփորի ափունքէն Տիգրիսի եզերաց վրայ թեմական խնդիրներու մասին վճիռներ կ'արձակէ: «Սուրհանդակ» առաջին անգամը չէ որ այս կարգի սխալ դատողութիւններ կ'ընէ, ալ գրեթէ մի՛շտ կարդացուած են իր սխալ քննադատականները: Արդ, որպէս զի «Սուրհանդակ» ետ առնէ իր սխալ վճիռը եւ հասարակութիւնը վերահասու ըլլայ բուն ճշմարտութեան, պիտի փութամ հրատարակել իրողութիւնը իր իսկական գոյնով:

Պաղտատի հայերը երկու եկեղեցի ունին, մին՝ Ս. Երրորդութիւն եւ միւսը՝ Ս. Աստուածածին. առաջինին մէջ է [illegible] հանդիսաւոր ժամերգութիւն անդի կունենայ, իսկ վերջինին մէջ հազիւ տարին 4-5 անգամ՝ այն ալ նշանաւոր տօնարի օրերը: Հնուց սովորութեան մը համաձայն՝ Վարդավառի օրը հոս Պատարագ պէտք է մատուցուի, սակայն ցաւելի պարագայ մը այս տարեկան բանին արգելք եղաւ, որուն ուղղակի պատճառը տեղս իբրեւ հիւր ապրող Ֆրնուզցի Տ. Կարապետ քահանայի որդւոյն առօրինակ ընթացքն էր (այս երիտասարդը անցեալները քոլէրայէն մեռաւ), որով հոս՝ քրիստոնեայ եւ օտարաւոր ժողովրդեան առջեւ քամահրանքի ու ծաղրանքի առարկայ դարձուցած էր մեզ: Երկու տարիէ ի վեր, այդ երիտասարդը, որ գրեթէ 30 տարեկան հասակը մտն մըն էր, առանց գործ եւ ապրուստի միջոց փնտռելու, իր գլխուն կարգ մը նորահաս աղջիկներ, մանկամարդ կիներ եւ երիտասարդներ հաւաքելով՝ կրօնական ընթերցանութեան պատրուակին տակ ժողովներ կ'ընէր:

Այդ, Տ. Աւետիս նկատելով որ այդ ընթացքը բոլորովին հակառակ է մեր եկեղեց. որբազան օրինաց և նուիրական աւանդութեանց, նկատելով որ եթէ շարունակուի, կրնայ շատ մը անպատշաճութեանց պատճառ ըլլալ, նկատելով որ իբրեւ հոգեւոր պետ, անմիջական պատասխանատուն ինքն է, ստիպուեցաւ քանիցս բերանացի հրաւէր կարդալ, որպէս զի այդ անկարգութեանց առաջքը առնուի:

Վերջապէս Վարդավառը կը հասնի, կիրակի օր, «Հաւատամք»ի Աւետարանէն առաջ պատարագիչ քահանան, Տ. Աւետիս, ըստ սովորութեան ծանուցում կ'ընէ ժողովրդեան սապէս. «Որչափ ալ որ սովորութիւն է վաղը պատարագ մատուցանել Ս. Աստուածածին եկեղեցին, սակայն տեղւոյս հեռաւորութեան, ապրին եւ այլ պատճառներով ստիպուած ենք հոն չերթալ»: Հազիւ ծանուցումը աւարտած էր եւ տեղս սպասորէ Տ. Կարապետ, քահանայական սուրբ պաշտօնին բոլորովին անվայել լեզուով, կը սկսի տաճարի խորքէն պօռալ եւ իր աղան պաշտպանելու ջանքեր ընել: Իր այդ վարմունքը ոչ նուազ պժգանք կը պատճառէ շատերուն. իսկ պատարագիչ քահանան իր սրբազան կոչմանը հնազանդելով՝ պարկեշտութիւն կը համարէ այդ դառնիկ խօսքերուն հանդէպ լռութիւն պահել, եւ պատարագը կ'աւարտէ առանց ո եւ է աղմուկի: Սակայն այս պարագան կարծես յարմար առիթ մը կ'ըլլայ մեր Քաղաքական Ժողովի անդամներէն մէկուն, որ Տ. Աւետիսի ամենաթեանդ թշնամին է, եկեղեցիի դուները փակելով կը մեկնեցողթական: Հետեւեալ օրը, Վարդավառի մեռելոց, եկեղեցիի փակման առթիւ պատարագ չի մատուցուիր. փակումը կը շարունակէ ամբողջ ութը օր:

Հոգեւոր պետ մը իր ժողովրդեան մէջ ո եւ է թերութիւն նշմարելուն՝ իրաւունք չունի՞ դիտողութիւն ընելու. իր անտարբերութեամբն ու լռութեամբը պատասխանատու չէ՞:

Դիտենք թէ արդար դիտողութիւն մը յանցանք է եղեր. Քաղաքական Ժողովի ջոջ անդամ ի՞նչ իրաւունքով քահանային պաշտօ կը արգիլէ, քանի որ այդ բանը սոսկ կրօնական Ժողովին անկ է ընել: Եթէ իրօք Քաղաքական Ժողովը արդարասէր եւ եղծամիտ ժողով մըն էր, ինչո՞ւ անմիջապէս Վարդավառի կիրակին խնդրոյն վերջ տալու համար ժողով չհաւաքեց, ինչո՞ւ օրերով, շաբաթներով ձգձգեց խնդիրը:

Հիմա խօսիմ ժողովին եւ իր կազմութեան մասին: Ինչպէս քիչ մը առաջ նկատել տուի, Քաղաքական Ժողովը [illegible] ըը, ուզած Տ. Աւետիսին սիրտը շահելու եւ գործը անուշի կապելու համար՝ որոշեց ժողով մը կազմել, եկեղեցիի փակման ութերորդ օրը որ դարձեալ կիրակի էր եւ առանց ժամասացութեան ու պատարագի անցաւ: Աստուածուն, Առաջնորդարանի սրահին մէջ, արդէն, բաւական հրաւիրեալներ հաւաքուած էին. հոն էին Քաղաքական Ժողովի մէկ քանի անդամները, Հոն էր նաեւ յօդուածագիր Եղիա Օվհաննէսեանը,—Տ. Աւետիսի թշնամիներու պարագլուխը: Հրաւէրը Քաղաքական Ժողովի կողմէ տրուած ըլլալուն, բնական էր որ ինքը բանար ժողովը եւ կատարէր քննութիւնը, սակայն այդ բանը ինքնաբերաբար ստանձնեց այդ անձը, իր ատելութիւնը ի գործ դնելու համար: Ահա, այս պարագային էր որ ծանօթ ազգային մը ըսաւ.— «Դուք իբրեւ հանդիսական իրաւունք չունիք դատախազ կանգնելու, մանաւանդ որ Տ. Աւետիսի դէմ սնուցած ատելութիւննիդ ամէնուն ալ յայտնի է»: Այս պարզ դիտողութեան վրայ՝ յօդուածագիրը, սկսաւ զայրանալ՝ կանչելով առանց խորհրդածութեան իր անցման մը: Վերջապէս Տէր Աւետիս քահանայ ընդմիջելով՝ խօսքը Քաղաքական Ժողովի ուղղեց եւ ըսաւ. «Քանիցս ձեզ խօսեցայ, որ Տ. Կարապետի որդւոյն ընթացքը ուղղելով արգիլէք զինքը՝ Աստուածածնայ տաճարի յաճախել՝ դուք ձեռնթափ եղաք եւ դուրս ձգեցիք կարեւորութիւնը ալ. հետեւաբար իմ պաշտօնի կոչման համաձայն պարտական էի եկեղեցիի բեմէն վերջնական հրաւէր մը ընել՝ այդ բանին առաջքը առնելու համար. այս պարագային մէջ յանցա՞նք մը գործած եմ: Սակայն ի՞նչ ընեմ, կարգ մը պղտոր ջուրի մէջ ձուկ որսացողներ ձեզ թելադրելով մինչեւ եկեղեցիի դուռը փակելու աստիճան ատելութեան մղեցին, եղելութիւնը կը թողում նորընտիր Առաջնորդի ժամանման, անոր անկողմնակալ քննութեան եւ [illegible] րինութեան»:

Ահա աս էր քահանային պատասխանը եւ ոչ թէ ինչպէս կ'ըսէ յօդուածագիրը թէ «Կանխաւ ունիմ, կանդակ եւ ծաղկեայ փիլոն ունի եւն. եւն.» ըսած ըլլայ: Վերջապէս խօսք շատ եղաւ եւ սակայն արդիւնք չեղաւ: Հրաւիրեալները ցրուեցան. [illegible] Տ. Կարապետին [illegible] որ ժամա[illegible] պատարագը մատուցման: Քանի որ երկուքն ալ [illegible] էին, պէտք չէր [illegible] 20 տարիէ աւելի [illegible] թիւնը կը [illegible] թիւնները [illegible]:

— Վերը [illegible] Անդրէաս Ս. Հայրը, [illegible] պաշտօնավարած [illegible] Տ. Կարապետին, [illegible] Պատրիարքարանին [illegible] Քաղաքական Ժողովի [illegible] Քաղաքական Ժողովի [illegible]:

ԻՐԱՁԵԿ

Արտաքին Լուրեր

ՊԱՏԵՐԱԶՄ

ՌՈՒՍԻՈՅ ԵՒ ՃԱՊՈՆԻ ՄԻՋԵՒ

ԱՆԳԼԻԱ ԵՒ ՌՈՒՍԻԱ

Պալթիկի ռուսական նաւատորմիղը.— Հիւսիսային ծովի միջադէպը.— Մեռեալներ ու վիրաւորներ.— Նաւապետի մը պատմութիւնը.— Մանրամասն տեղեկութիւն մը.— Ընդվզեալ [illegible]:

Բարիզ 24 հոկտ.— Սարեն հեռաւորել հեռագիրը ստացած է Լոնտոնէն իր թղթակցէն.

«Հուլէն հեռագրուած կը հաղորդեն.— Պ. Պ. Ա. Մ. [illegible] Ընկերութիւնը, Հուլի ձկնորսի [illegible] Պալթիկի ռուսական նաւատորմիղին [illegible] Անգլիական նաւերէն Մոսլմանը եւ Մինօ [illegible]

«ԱՐԵՒԵԼՔ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (67)

ԲԻԷՐ ՄԱԷԼ

ՆՈՏԱՐԻՆ ԴՂԵԱԿԸ

ԵՐԿՐՈՐԴ ՄԱՍ

ՅԱՂԹԱԿԱՆ ՍԷՐԸ

Դ.

ՍՏՈՒԾՈՑ ԻՐԱՒՈՒՆՔԸ

—Իվօն, զաւակս, ո՞վ կայ հոն:

Նոտարի աղջիկը դեռ չպատասխանած, Պրիւլէ քայլ մը առաւ դէպի առաջ: Մամին լոյսին առջեւ գալով ըսաւ.

—Տիկին տը Բէրնուարն, ես եմ, Պըրիւլէն, Սէն-Ռօշի նոտարը: Կը ճանչնա՞ք զիս, այնպէս չէ:

Կամ ուղեղը ակարացած, եւ կամ քանը գլուխը ըլլալուն, հիւանդը չկակցաւ այդ խօսքին իմաստը: Ուստի մըրմնջեց.

—Պրիւլէ՞, Սէն-Ռօշի նոտա՞րը, պարոն, չեմ ճանչնար ձեզ:

—Օ՛ն, ինչպէս չէք ճանչնար զիս, խնդկատակութիւն մըն ալ տարիկս, ըսաւ նոտարը, ցնցելով ուսերը: Այդքան հիւանդ մէկը չի կրնար առանըշորս ժամ ճամբորդութիւն ընել: Ամէն պարագայի մէջ, մարդ ճանչնալու կարող էք, սիրելի տիկին, լաւ դիտեցէք զիս եւ այն ատեն պիտի տեսնէք որ...

Պրիւլէ չկրցաւ աւարտել խօսքը: Ճըրագը առած ու դէմքին մօտեցուցած էր, աւելի լաւ տեսնուելու համար դէմքը: Կոմսուհին բաւան ճիչ մը արձակեց:

Այս անգամ կրնար գոհ ըլլալ նոտարը: Կոմսուհին ճանչցած ու շատ լաւ ճանչցած էր զինքը:

Անկողնին մէջ ելած ու մահամերձի դէմքին վրայ աննկարագրելի անձկութիւն մը առաջ եկած, աարաբախտ կինը նոտարին կ'երկարէր իր դողդոջուն ձեռքը, աղաչելու մը հեռացնելու, մղձաւանջ մը փարատելու համար կարծես, ու չընչաա, ակռաները կրճտելով, խեղդկալայ, ջղաձգութեամբ ընդհատուած ձայնով մը գոչեց.

—Դո՛ւք, դո՛ւք, այո՛, կը ճանչնամ ձեզ: Ինչո՞ւ եկած էք հոս:—Ինչ ընելու եկած էք: Անտարակոյս մինչեւ կեանքիս վերջին վայրկեանը չարչարելու համար զիս:

Կոմսուհին շարժումներ կ'ընէր, անկողնէն դուրս նետուելու, սենեակէն խոյս տալու համար: Բժիշկներու ըսածը կ'իրականանար: Բուռն յուզման մը ազդեցութեան տակ, ուղեղային արեան հոսումն մը առաջ կուգար. արիւնը սրտէն դէպի գլուխը կը խուժէր: Տենդը երեւան կուգար՝ իր ահռելի ախտանիշներով:

Իվօն մօրը վրայ խոյացած էր, շըլապատելով զայն իր բազուկներով, նորէն անկողնին մէջ պառկեցնել ջանալով: Բայց հէգ կինը, ջղային դրութեան իր անկարգ վիճակին մէջ իսկ, մտքի ուժածութիւնը չէր կորսնցներ յուսահատօրէն: Իր դահիճին երեսն ի վեր կը պօռար.

—Ալ ես չենք վախնար ձենէ, պարոն Պրիւլէ: Աղջիկս պիտի ամուսնանայ: Պաշտպան մը պիտի ունենայ: Իսկ ես վախնալիք բան չունիմ, քանի որ պիտի մեռնիմ:

—Օ՛ն, այդքան պերճախօսութիւն ունեցող մէկը այնքան շուտով չի մեռնիր, ըսաւ գործելի հալածիչը, կատակի զարնելով: Ամէն պարագայի մէջ չեմ ուզեր որ հոս մեռնիք: Այս սենեէն դուրս ելլելու էք կարելի եղածին չափ շուտ. ես եմ այս բանը ըսողը:

Այն ատեն, կատաղութենէն կուրցած, անհլութենէն մոլեգնած, Պրիւլէ ամէնէն գձձձ նախատինքները ըրաւ սպառնական շարժումներով, որոնք ա՛լ աւելի խանգարեցին խեղճ կնոջ դանդաչկոտ ուղեղը: Կոմսուհին սկսաւ զառանցել եւ իր իմացականութիւնը մթագնեցաւ ալ եւս:

—Իվօն, կ'իմանա՞ս, կ'ուզէ սպաննել զիս, կ'ուզէ սպաննել քեզ. երկուքս ալ սպաննել կ'ուզէ: Զաւակս, փախի՛ր, փախի՛ր:

Այդ ահռելի ճիչը, օգնութեան աղաղակը խռպոտ հեծիւնի մը փոխուեցաւ կոմսուհին կոկորդին մէջ: Ջղաձգական դող մը կը ցնցէր ամբողջ մարմինը. ակռաները էր թէ հիւանդութիւնը պիտի զգետնէր զայն: Նուաղումը, մահացու նուաղումն էր արդէն, ինչպէս գուշակած էին բժիշկները:

Իվօն հակած մօրը վրայ, համբոյրներով կը ծածկէր զայն, կը ջանար իր քաղցր դէմքովը արգիլել հիւանդին եւ նոտարին սպառնական նայուածքներուն հանդիպումը: Բայց իր ճիգերը անզօր էին: Զարհուրելի ջղաձգումներու յառաջ արտակարգ կարգով մը, տիկին տը Բէրնուարն ամէն ճիգ կը թափէր իր գլուխը եւ թեւերը ազատել աղջկան սեղմումէն, ու անհարկ, սեւեռուն բիբերով, ձեռքը երկարած, Պրիւլէն ցոյց կու տար, հեաղձուկ ակարացած ձայնով մը.

—Իվօն, ազատէ՛ զիս, ազատէ զիս: Հոն է, մինչ հոն է, կը տեսնեմ զինքը. քիչ կ'ըսեմ թէ սպաննել կ'ուզէ զիս:

Տեառնը [illegible] էր, այնպէս որ նոտարը ընկրկեցաւ: Որքան ալ վատ ըլլայ մարդ, կուզայ վայրկեան մը եւ կը կարմրի իր վատութեան վրայ: Հիմա նոտարը կը [illegible] թէ կատակերգութիւն մը չէին խաղար այդ կիները:

Կոմսուհին զոր [illegible]

Դիտենք կոմսուհին չէր [illegible] նոտարը:

(Շարունակելի)

ռուսական ռումբերէն ծանրապէս վնասուած, Հըլ հասան: Մինօ առանցքէն տեղէն ծակուած էր: Կը վախցուի թէ ձկնորսի միւս շոգենաւեր ալ վնասուած ըլլան, որոնց մէկը ընկղմած ըլլալ կը կարծուի՝ իր ամբողջ նաւաստիներով:»

— Հըլի մէջ մեծ յուզում տիրեց այսօր, երբ հասան ձկնորսի նաւակները որոնք յարձակում կրած էին Պալթիկի ռուսական նաւատորմիղէն: Մուլմայնի նաւապետը տեղեկութեան մը միջոցին յայտարարեց թէ ձկնորսի շոգենաւերու խումբը Տօրգըլայնի եզերքէն 250 մղոն դէպ ի հիւսիսային արեւելք ձուկ որսալու վրայ էր շաբաթ գիշեր, երբ կէս գիշերէն մէկ ժամ առաջ թեթեւ մշուշի մը մէջէն նշմարեց է խումբ նաւեր որոնք կը մօտենային: Ձկնորսները, բնականաբար, հետաքրքրութեամբ կը նայէին նաւատորմին, երբ ռուսական ելեկտրական լուսարձակները իրենց վրայ ուղղուեցան: Մուլմայնի նաւավարը տեսաւ թէ թորփիլանաւի ձեւ ունեցող նաւեր որոնք իրենց կը մօտենային. կարծեց թէ Մուլմայնի պիտի մօտենան, բայց թորփիլանաւերը հեռացեր են: Քիչ ետքը ձկնորսները ահաբեկեր են, տեսնելով որ ռուս մարտանաւերը ռումբ կ'արձակեն իրենց դէմ եւ ռմբակոծութեան արդիւնքները քիչ ետքը զգացուեր են: Ձկնորսի նաւերը հետզհետէ ենթակայ կ'ըլլային ռուսական ռումբերուն: Անգլիական նաւերուն չորսին մէջ նաւազները նաւերուն ներքին մասերը կ'ապաստանէին՝ ռումբերուն դէմ պատսպարուելու համար: Նաւապետը կ'ըսէ թէ ռմբակոծութիւնը քսան վայրկեան տեւեր է, մեծ երկիւղ ազդելով անգլիացի ձկնորսներուն: Ռմբաձգութիւնը դադրելէն ետքը նաւատորմիղը իր ճամբան շարունակեր է դէպ ի հարաւ: Ձկնորսի նաւերէն մէկը նշան տուած ըլլալով՝ Մուլմայն անոր մօտեցեր է. Քրանի մէջ ճիչեր կը լսուէին. այդ նաւը արդէն վնասուած էր որ ընկղմելու վրայ էր: Ուրիշ նաւ մը մօտեցեր է նաւազները ազատելու որոնք վիրաւորուած էին: Ասոնց մէջ կային մեքենավարը՝ կուրծքէն վիրաւորուած ռումբի մը պայթելէն, եւ նաւազ մը որուն մէկ ձեռքը տարած էր ռումբ մը: Քրանի նաւապետին ու երկրորդին գլուխները գտնուեցան՝ բոլորովին գլխատուած: Այդ դիակները Մուլմայնի մէջ տարուեցան. ուրիշ քանի մը նաւազներ ալ թեթեւապէս վիրաւորուած, Կըլ նաւը առնուեցան: Այս վերջինը դեռ Հըլ ժամանած չէր հեռագիրը ուղղուած պահուն:

— Տէյլի Մէյլի թղթակիցը տեսակցեր է նաւապետին հետ Մակ-Բիէ շոգենաւուն որ ռուսական յարձակումին ենթարկուած նաւերուն հետ կը գտնուէր: Այդ անձը սա պատմութիւնը ըրաւ.

«Շաբաթ, կէս գիշերէն ժամ մը առաջ, կը գտնուէի ձկնորսի միւս նաւերուն հետ՝ Հըլի հիւսիսային արեւելեան կողմը գրեթէ 350 քիլոմեթր հեռուն: Քիչ վերջը մշուշին ու անձրեւին մէջէն տեսանք մեծ ու փոքր նաւերու լոյսեր: Որովհետեւ գիտէինք թէ Պալթիկի ռուսական նաւատորմիղը պիտի անցնի եւ կը տեսնէինք թէ այդ նաւերը ուղղակի դէպ ի Մանշ կ'երթային, եզրակացուցինք թէ անոնք ռուսական նաւեր են: Ցանկարծ այդ նաւերէն մէկ քանին սկսան կրակ ընել մեր վրայ՝ այսինքն քանի մը շոգենաւերու վրայ որոնք աւելի մօտ կը գտնուէին ռուսական նաւերուն: Նախ, ուրախութեամբ, կարծեցինք թէ անոնք ռումբի թնդանօթ կ'արձակէին. Թոմբիի նաւազներուն պետը, որ շատ մօտն էր, խոշոր ձուկ մը առաւ եւ ցոյց տուաւ մարտանաւերուն: Բաւական կան թէ կատակի համար կ'ընէր՝ ռուս նաւազներուն ձուկ նուիրելու ձեւով: Ուրիշներու կարծիքն ալ այն էր որ արձակուած թնդանօթները առանց ռումբի չէին, սակայն նաւազներուն պետը այդ ձուկը Ռուսներուն ցոյց տալով ըսել կ'ուզէր թէ անմեղ ձկնորսներ էինք: Ռուսական մարտանաւերը, սակայն, բաւական մօտը կը գտնուէին ձկնորսի նաւերուն, որով կրնային ելեկտրական լուսարձակներու եւ դիտակներու միջոցաւ հասկնալ թէ անգլիական նաւերուն մէջ նաւազները ձուկերու փորը ճեղքելու վրայ էին, վասն զի թնդանօթի առաջին ռումբերը երբ արձակուեցան՝ անգլիական նաւերուն մէջ այդ գործողութիւնը կը կատարուէր: Դիւրին է ըմբռնել մեր զարմացումը, երբ հասկցանք թէ լուրջօրէն կրակ կ'ընէին մեր վրայ, թէ մեր վրայ նշան կ'առնուէր եւ թէ մարդիկ վիրաւորուած ու նաւեր վնասուած էին: Դիւրին է երեւակայել մեր իրարանցումը եւ ահաբեկումը. նաւերէն մէկ քանին ուռկանները քաշելու վրայ էին երբ թնդանօթաձգութիւնը բացուեցաւ. անոնք թողուցին իրենց ուռկանները եւ շոգեպինդ հեռացան: Կարծեմ թէ ռմբակոծութիւնը կէս ժամու չափ տեւեց եւ թէ ռումբերը կ'արձակուէին յաւելուածական արագաձգութեան թնդանօթներէն՝ հարուածներու արագութենէն դատելով: Մթութենէն եւ անձրեւէն չէինք կրնար տեսնել ռուսական մարտանաւերը, միայն անոնց լոյսերը կ'երեւային, այով հասկցանք թէ խոշոր նաւեր էին: Ելեկտրական լուսարձակները գրեթէ կը կուրցնէին մեր աչքերը: Բան մը չէինք կրնար ընել: Միջոց մը չկար ցոյց տալու մեր խեղճական հանգամանքը եւ այնպէս կ'երեւար թէ ամէնքս ալ հետզհետէ պիտի ընկղմէինք՝ առանց բացատրութիւն մը կարենալ տալու: Բարեբաղդաբար, գրեթէ կէս ժամ ետքը, բաւական ռումբ տեղալէ ետքը մեր վրայ, թնդանօթաձգութիւնը դադրեցաւ եւ ռուսական նաւատորմիղը շուտով հեռացաւ դէպ ի Մանշ: Ինչո՞ւ համար թնդանօթաձգութիւնը դադրեցուցին, չեմ գիտեր: Արդէօք հասկցա՞ն թէ սխալ մը գործած են: Այդ միջադէպը անհասկնալի գաղտնիք մըն է մեզի համար, գաղտնիք մը որ ո՛ եւ է կերպով դեռ չէ պարզուած:»

— Թայմզ կ'ըսէ թէ ստոյգ աղբիւրէ առնուած լուրերու նայելով Ռուսները ամբողջ նաւազներովը ընկղմեր են ձկնորսի նաւերէն մէկը՝ Քրէն: Հըլէն կը հեռագրեն թէ Մուլմայն ու Մինօ հեռագրով Լոնտոն հրաւիրուեր են՝ նաւային իշխանութեանց կողմէ հարցաքննուելու համար: Ուրիշ հեռագիր մը նայելով Քրանի նաւապետէն ու երկրորդէն զատ, Ռուսներուն կողմէ վիրաւորուած տասնըութ ձկնորսներ կան որոնք Հըլ ժամանած են:

Քօբէնհակ.— Տանըմարքայի լրագիրներէն մէկ քանին կ'ըսեն թէ Պալթիկի ռուսական նաւատորմին սպաներէն ոմանք մտահոգութիւն ցոյց տուեր են այն միջոցին, երբ Պալթիկի նաւատորմիղը կ'անցնէր դանիական ծովերու նեղուցներէն: Ռուսները ճապոնական ականներէ կը վախնային: Քօբէնհակի մէջ ոչ ոք կը վախնար այդ տեսակ վտանգէ մը, քանի որ Տանըմարքայի իշխանութիւնները հարկ եղած զգուշական միջոցները ձեռք առած էին: Նոյն իսկ նահանգային ամէնէն փոքր քաղաքներուն մէջ ամէն կարգի ուղեւորները եւ օտարականները խիստ հսկողութեան մը ենթարկուած էին: Անցեալ չորեքշաբթի իրիկուան ժամ 7ուկէսին Սաւրքժեյպինկի, Լանկըլանտ կղզիին մէջ, հիւպատոսական ռուս գործակալը Ռուսիոյ կայսրէն հեռագիր մը առաւ՝ Պալթիկի նաւատորմին հրամանատար Ռոժէսթվէնսքի ծովակալին հաղորդուելու համար: Հիւպատոսական գործակալը խոյս այդ հեռագիրը ղրկեց ինքնաշարժ նաւով մը, որուն մէջ երկու ձկնորսներ կային: Ասոնք երբ ռուսական ծովակալի նաւին կը մօտենային, ելեկտրական լուսարձակի մը լոյսը գրեթէ կուրցուց այդ երկու ձկնորսները. ռուսական նաւերը սկսան առանց ռումբի թնդանօթ արձակել: Ռուսները թող չտուին որ ինքնաշարժ նաւը մօտենայ եւ մակոյկ մը ղրկեցին որ առնու հեռագիրը: Տեղեկացուեցաւ թէ Պալթիկի ռուսական նաւատորմին հանդիպելիք առեւտրական բոլոր շոգենաւերը իրենց ազգային դրօշը պարզեն: Նորվէկեան նաւ մը այդ պարագան անտեսած ըլլալով, ռուսական մարտանաւերը առանց ռումբի թնդանօթ արձակեցին՝ այդ պակասը յիշեցնելու համար:

ԼՈՆՏՈՆԻ ՄԷՋ

Մեծ յուզում Անգլիոյ մէջ.— Անբացատրելի սխալ մը.— Լրագիրները.— Ծովակալի մը կարծիքը.— Ռուս դեսպանատան մէջ:

Բարիզ 24 հոկտ.— Լոնտոնէն հետեւեալ հեռագիրը ստացած է Մաթէն.

«Պալթիկի ռուսական նաւատորմին անգլիական ձկնորսներու հանդէպ ունեցած անբացատրելի ընթացքը մեծ յուզում պատճառեց Լոնտոնի մէջ: Նոյն իսկ զրոյց ելաւ թէ Անգլիոյ ծովային նախարարութիւնը հրաման տուած է կեցնել Պալթիկի ռուսական նաւատորմիղը եւ բացատրութիւն ու գոհացում պահանջել: Այդ զրոյցը, սակայն, բոլորովին անհիմն է: Առաջին գրգռութիւնները հանդարտելէ ետքը կը յուսացուի որ միջադէպը դիւանագիտօրէն կարգադրուի, Ռուսիոյ ներողութիւն խնդրելով եւ անհրաժեշտ հատուցումները ընելով: Լրագիրները այս առթիւ գրեթէ մեծ մասամբ այդ կարծիքը կը յայտնեն: Թայմզ չափաւորութեամբ կը խօսի Հիւսիսային ծովի միջադէպին վրայ, ուրիշ լրագիրներ, ընդհակառակը, այն տեսակ գոհացումներ կը պահանջեն որ միջադէպին, որքան ալ ցաւալի, չեն համապատասխաներ: Ամէն բանէ առաջ սա կ'ուզեն գիտնալ թէ Ռուսները ի՞նչպէս կրցած են այդ տեսակ սխալ մը գործել: Աւասիկ թէ ի՛նչ կ'ըսէ Թայմզ.

«Անշուշտ պիտի պահանջուին եւ պիտի տրուին անմիջական ու կատարեալ գոհացումներ՝ այդ ողբալի միջադէպին հետեւանքով: Դիւրահասկնալի բացատրութիւն մը միայն կայ, այն է թէ ռուսական մարտանաւերուն մէջ խուճապ մը տիրած ըլլալու է, ինչ որ պատիւ չի բերեր Ռոժէսթվէնսքի ծովակալին, նաւատորմին կարգապահութեանը կամ մօքի արթնութեանը: Այդ պարագան անշուշտ ամօթալի բացատրութիւն մըն է Ռուսներուն համար, բայց ոչ նուազ ցաւալի անոնց զոհերուն համար: Չենք կրնար ենթադրել թէ Ռուսները վայրկեան մը պիտի վարանին մեզի տալէ առաջ գոհացում մը որուն իրաւունքը ունինք եւ որ, եթէ հարկ ըլլայ, ամբողջ ազգը միահաղոյն կերպով պիտի պահանջէ:»

— Փրիմընթըլ ծովակալը Տէյլի Քրօնիքլի խմբագիրներէն մէկին հետ տեսակցած պահուն, ըսաւ.— «Եթէ պատմուածը ճիշդ է, եղածը խիստ տարօրինակ բան մըն է: Ռուսները, հաւանօրէն, թորփիլանաւ կամ ուրիշ փոքր մարտանաւեր կարծած են ձկնորսի նաւերը: Չեմ կրնար կարծել որ կամաւ ըրած ըլլան: Բնականաբար խնդիր է գիտնալ թէ եղածը պարզ միջադէպ մըն է, բայց ինչո՞ւ ռումբ արձակեցին: Եթէ գիտնալով կրակ ըրին անգլիական նաւերու վրայ, խնդիրը կարելի չէ միջադէպ մը նկատել: Հակառակ եմ կարծելու թէ Պալթիկի ռուսական նաւատորմիղը ըլլալու է: Ամէն պարագայի մէջ եղածը շատ արտասովոր բան մըն է: Այդ տեսակ բան մը կեանքիս մէջ չեմ լսած: Կը կարծէի թէ Պալթիկի ռուսական նաւատորմիղը Սքակէր-Ռաքէ դուրս ելած է եւ դէպ հիւսիս կամ հարաւ կ'երթայ, բայց չլսուելը ըսելով չեմ կարծեր որ խնդրոյ առարկան Պալթիկի ռուսական նաւատորմիղը եղած ըլլայ: Պատմուածը եթէ ստոյգ է, կարծեմ թէ բրիտանական կառավարութիւնը խիստ ազդու միջոցներ ձեռք պիտի առնէ: Իմ կարծիքովս, ըլլալիքը անշուշտ պատերազմի յայտարարութիւն մը պիտի ըլլայ եւ ոչ ուրիշ բան, սակայն նորէն կ'ըսեմ թէ իրողութեանց ստոյգ ըլլալը պէտք է ճշդել»: Ծովակալ Փրիմընթըլ գործօն պաշտօն մը չունի, այլ հանգստեան կոչուած է:

— Լոնտոնի ռուսական դեսպանը բացակայ ըլլալով՝ քարտուղարներէն մէկը Հիւսիսային ծովի միջադէպին համար սա յայտարարութիւնը ըրաւ.— «Այդ միջադէպը անհասկնալի սխալի մը կրնայ վերագրուիլ: Կարելի է որ ռուսական նաւերը, եթէ իրաւ կրակ ըրած էին ձկնորսի նաւերու վրայ, կարծած էին թէ ձկնորսի այդ նաւերը թշնամական մտադրութիւններ ունին եւ թէ Ճապոններուն ծառայութեան մէջ կը գտնուին՝ ձկնորսի նաւակներու երեւոյթը ունենալով հանդերձ: Այդ պարագային նոյն նաւերը կրնային ռուսական մարտանաւերուն մօտենալ եւ թորփիլ արձակել: Եթէ հաստատուի որ անմեղ ձկնորսներ մեռած կամ վիրաւորուած են, այդ արկածը խորին ցաւ պիտի պատճառէ Ռուսիոյ մէջ:»

ՌՈՒՍԻՈՅ ՄԷՋ

Քուրոբաթքին եւ Ալեքսիէվ.— Սպարապետին կարծիքը.— Նոր զօրագունդեր:

Բարիզ, 24 հոկտ.— Բեդերսպուրկէն հետեւեալը կը հեռագրեն Նիւ-Եօրք-Հէրըլտի.— «Հաստատուած կ'երեւայ թէ Քուրոբաթքին զօրավարին սպառազական ծրագիրը ընդունուած է Ալեքսիէվ ծովակալին հետ կատարուած խորհրդակցութեան պահուն. այս վերջինը վերջնապէս համոզուած ըլլալով որ Քուրոբաթքին իրաւունք ունի միշտ նոր զինուորներ ուզելու, վասն զի իր զօրքերուն թիւը մեծապէս պակսած է՝ շատ մարդ մեռած ու վիրաւորուած ըլլալով: Հիւանդները խիստ բազմաթիւ են եւ անցեալ պատերազմներէն շատ աւելի ռուս են սպանուած: Լիաօ-Եանկի ճակատամարտին ուրիշ ժամանակի պատերազմներու ամբողջ տեւողութենէն աւելի ռուս սպանուած է: Հանրութեան մէջ մեծ յուզում պատճառեց հրատարակութիւնը այն հրամանագրին, որով Մոսկուայի, Վիլնայի, Քիեւի եւ Օտեսայի զինուորական շրջանակներու զօրագունդերը շարժման մէջ կը դրուին յառաջիկայ մարտ ամսուան համար: Լրագիր մը ամբողջ սիւնակը լեցուցած է անուններով այն գունդերուն, ուր պիտի կատարուի այդ զօրահաւաքութիւնը: Մեծ խնամք կը տարուի գաղտնի պահելու պատերազմի դաշտին ճակատին վրայ ռուս զինուորներուն թիւը: Կը կարծուի թէ բաւական երկար ժամանակ հանդարտութիւն պիտի տիրէ մինչեւ որ վերսկսին զինուորական գործողութիւնները:

ՊԱՏԵՐԱԶՄԻ ԴԱՇՏԸ

Ծակասին վրայ.— Զինուորական գործողութիւնները.— Ճապոնները:

Բարիզ 24 հոկտ.— Ռուսական արեւելեան բանակին բանակետղէն կը հեռագրեն թէ երկու հակառակորդ բանակներուն եւ ոչ մէկը կարեւոր շարժում մը կատարած է: Ռուսները գրաւած են Թօնուսան, Ճապոններն ալ Շա-հօ գետին ղարխթափերուն վրայ դիրք մը ձեռք անցուցած են: Յառաջապահ ռուսական ընդհարումներ կատարուեցան եւ թնդանօթաձգութիւնը կը շարունակէ երկու կողմէն: Արեւմտեան կողմը Միշենքօ զօրավարը հոկտ. 20էն բուռն ընդհարում մը ունեցաւ եւ այդ կողմը մէկ քանի յաջողութիւններ ձեռք բերաւ, ճապոնական քանի մը թնդանօթներ գրաւելով: Երկու հակառակորդ բանակները ամրութիւններ կը շինեն: Զինուորական գործողութեանց վերսկսումը մօտալուտ կ'երեւայ:

Մուքտէն.— Ճապոնները դէպի Շա-հօ քաշուիլ ուզելու երեւոյթը ունին. արդէն պարպած են երկաթուղիի կայարանը: Ռուսական կրակին շատ չեն պատասխաներ: Ռուսական խոշոր թնդանօթները սկսած են կրակ ընել:

Բեդերսպուրկ.— Ճապոնները արեւմտեան դիտարան մը հաստատեցին Շա-հօյի կայարանին մէջ, որ տակաւին անոնց ձեռքը կը գտնուի եւ զոր Ռուսները երեք անգամ կործանեցին: Ստոյգ աղբիւրէ առնուած լուր մը քառասուն երկու հազար կը հաշուէ ռուս մեռելներու եւ վիրաւորեալներու թիւը՝ Քուրոբաթքին զօրավարին վերջին յարձակողականին առթիւ կատարուած ճակատամարտներուն մէջ:

Թոքիօ.— Հոս կ'ըսուի թէ Շա-հօյի ճակատամարտին մէջ Ճապոններուն կորուստը եղած է տասներկու-տասներեք հազար հոգի:

ԲՈՐԹ-ԱՐԹՈՒՐ

Ռմբակոծութիւն.— Նաւահանգիստին դէմ.— Ռուսական ամրոցները

Բարիզ, 24 հոկտ.— Բեդերսպուրկէն կը հեռագրեն.— Բորթ Արթուրի ռմբակոծութիւնը հիմա կ'ուղղուի գլխաւորաբար նաւահանգիստին վրայ, ուր կեցած է ռուսական նաւատորմիղը: Ճապոնները Բիժուի ծովածոցին կողմը դրուած թնդանօթներով բուռն կրակ մը կը տեղացնեն: Ռուսներն ալ այդ տեղը կը ռմբակոծեն՝ թոյլ չտալու որ Ճապոնները հոն նորէն թնդանօթներ զետեղեն:

ԳԻՇԵՐՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՄՈՒՔՏԷՆԻ ՇՈՒՐՋԸ

ՃԱԿԱՏԱՄԱՐՏԸ ՎԵՐՍԿՍԱԾ

ԼՈՆՏՈՆ 27 հոկտ.— Մուքտէնէն եւ Լիաօ-Եանկէն առնուած հեռագիրներ կը ծանուցանեն թէ ճակատամարտը վերսկսեր է:

— Սէնթրըլ Նիւզի թղթակիցը որ Ճապոնի ընդհանուր բանակետղը կը գտնուի, կը հեռագրէ թէ Ճապոնները դէպի Մուքտէն կը յառաջանան:

ՎԻԷՆՆԱ.— Սթանտարտ կ'ըսէ թէ ռուս կառավարութիւնը կը պատրաստուի 1,350 միլիոնի նոր փոխառութիւն մը կնքելու:

ԲԱՐԻԶ.— Մէնէլիք կայսրը հարիւր հազար ֆր. նուիրեց ռուս վիրաւորեալներուն ի նպաստ:

ԲՈՐԹ-ԱՐԹՈՒՐ

ՎԻԷՆՆԱ.— Չէ-Ֆուի ժամանած չինացի վաճառականներ կ'ըսեն թէ բուռն ընդհարումներ կը կատարուին Բորթ-Արթուրի առջեւ՝ ճապոնական հինգ մարտանաւերու մասնակցութեամբ: Ճապոնները կը փորձեն եթէ ոչ բերդաքաղաքը գէթ քանի մը կարեւոր բերդեր գրաւել՝ նոյեմ. 3ին՝ Միքատոյին ծննդեան տարեդարձը:

ՊԱԼԹԻԿԻ ՌՈՒՍ ՆԱՒԱՏՈՐՄԻՂԸ

ԼՈՆՏՈՆ.— Անգլիոյ թագաւորը երկու հարիւր անգլիական ոսկի ղրկեց՝ իբրեւ նպաստ Հիւսիսային ծովի միջադէպի զոհերուն:

— Անգլիոյ արտաքին գործոց նախարարութիւնը զեկոյց մը հրատարակեց թէ մանրամասն տեղեկութիւններ առած է Հիւսիսային ծովի միջադէպին նկատմամբ:

ԲԵԴԵՐՍՊՈՒՐԿ.— Հիւսիսային ծովի միջադէպին համար դեռ լուր մը չստացուեցաւ Պալթիկի ռուսական նաւատորմին հրամանատարէն:

ՎԻԷՆՆԱ.— Բեդերսպուրկէն կը հեռագրեն Քէօլնիշէ Ցայթունկի թէ անգլօ-ռուս միջադէպը կնճռոտութեանց պատճառ պիտի չըլլայ: Յարձակման զոհ գացողներուն ընտանիքները մեծ գումարներ պիտի ստանան իբրեւ հատուցում եւ միւս բոլոր խնդիրներն ալ պիտի կարգադրուին Պալթիկի ռուսական նաւատորմին հրամանատարին տեղեկագիրը հասնելուն պէս:

ՄԱՏՐԻՏ.— Պալթիկի ռուսական նաւատորմիղը Վիկօ հասաւ. անոր սպաները կը յայտարարեն թէ երկու թորփիլանաւեր տեսած են, որոնք իրենց կը սպառնային, եւ ասոր հետեւանքով է որ կրակ ըրած են անոնց վրայ:

ԼՈՆՏՈՆ.— Անգլիոյ թերթերը կը շարունակեն պահանջումներ ընել ձկնորսի նաւերու միջադէպին առթիւ: Մեծ փոխարինութիւն մը կը պահանջեն, ապա թէ ոչ, կ'ըսեն, Անգլիոյ նաւատորմը պէտք է կեցնէ Պալթիկի նաւատորմիղը:

ԲԱՐԻԶ.— Ռուսական Բեդերսպուրկսքիա Վիէտոմոսթի լրագիրը հանգանակութիւն մը բացաւ Հըլի զոհերուն ի նպաստ:

ՄԱՏՐԻՏ.— Ռուսական չորս ածխաբարձ նաւեր Վիկօ հասան: Հակառակ նախապէս ծանուցուածին, սպանիական կառավարութիւնը թոյլ պիտի տայ որ Պալթիկի նաւատորմիղը պարէնաւորուի:

ՀՌՈՄ.— Իտալիոյ ելմտական նախարար Պ. Լուցաթթի ի մօտոյ Խորհրդարանին մէջ պիտի ծանուցանէ քարիւղի եւ աղի տուրքերուն զեղչուիլը:

ԲԱՐԻԶ.— Եկամուտի տուրքին վիճաբանութիւնը, որ ամսոյս 22ին պիտի սկսէր, յետաձգուած է, ելմտական նախարար Պ. Ռուվիէի հիւանդութեան եւ խորհրդարանական վիճաբանութեանց մասնակցելու անկարող ըլլալուն պատճառաւ:

ՎԻԷՆՆԱ.— Ուաշինկթընէն կը ծանուցանեն թէ օտար երկիրներու ամերիկեան դեսպանները հրաման առեր են՝ իրենց գտնուած երկիրին կառավարութիւնները հրաւիրել մասնակցելու Լա Հէյի մէջ գումարուելիք երկրորդ Դեսպանախորհուրդին, որուն նպատակը պիտի ըլլայ միջոցներ որոշել՝ ապագայ պատերազմներու արհաւիրքներուն վերջ մը տալու եւ բաց ծովերու վրայ միջազգային վաճառականութեան իրաւունքները սահմանելու համար:

ՌՈՒՍԻԱ

Բարենորոգմանց ծրագիր մը.— Ցարը եւ Ներքին գործոց նախարարը.— Հրաժարման զրոյցները հերքուած:

Բեդերսպուրկ 24 հոկտ.— Բըթի Բարիզիէնի թղթակիցը հետեւեալը կը հեռագրէ իր լրագրին.— «Ներքին գործոց նախարար Սվիաթօբոլք Միրսքի իշխան, հոկտ. 22ին, մասնաւոր ունկնդրութեան ընդունուելով Ցարսքոյէ Սէլօյի մէջ, Ցարին ներկայացուց բարենորոգմանց ծրագիր մը, Ներքին գործոց նախարարութեան կողմէ մէջ գործադրելի: Այդ ծրագիրը կը բովանդակէ քաղաքացիներու յօժարութիւնները: Կայսրը երկարօրէն քննելէ յետոյ այդ յիշատակագիրը եւ առաջարկուած բարենորոգումներուն չափաւորութիւնը, սա մակագրութիւնը ըրաւ. «Կարդացուած եւ հաճոյքով հաւանութիւն յայտնուած»: Յետոյ պաշտօնագիրը նախարարին դարձնելով, ըսաւ. «Իշխան, համոզուած եմ որ ամէն սիրտեր պիտի հաւանեցնէք: Աստուած ձեզ լուսաւորէ եւ օրհնէ: Կայսրը օգնակից պիտի ըլլայ ձեզի»: Այս լուրը ինքնին կը հերքէ վերջերս շրջած այն զրոյցները թէ իշխանը պիտի հրաժարի:

ԹԻՊԷԹ

Կումպիի հովիտը.— Դաշնագիրը.— Հերքում մը.— Յուշարար շքադրամ մը:

Լոնտոն, 24 հոկտ.— Կը հաստատուի թէ Անգլիացիներու կողմէ Կումպիի հովտին գրաւման տեւողութիւնը վերջնապէս չէ որոշուած դեռ: Գալով անգլօ-թիպէթեան դաշնագրին, Լհասայի չինական ներկայացուցիչը խորհուրդ տուեր է Թիպէթցիներուն ստորագրել զայն: Նոյն ինքն ներկայ էր այդ դաշնագրին ստորագրութեան, բայց մերժեր է ինք ստորագրել, առարկելով թէ հարկ եղած արտօնութիւնը չէր ստացած Բէքինէն:

— Պաշտօնական աղբիւրէ կը հերքուի թէ Բէքինի իտալական դեսպանը Չինաց կառավարութեան դիտողութիւններ ըրած ըլլայ անգլօ-թիպէթեան դաշնագրի մասին: Գերմանիոյ դեսպանն ալ, Նորդ Տոյչէ Ալկեմայնէ Ցայթունկի թերթին նայելով, պաշտօնական բողոքներ չէ ըրեր:

— Էտուարտ թագաւորը յուշարար շքադրամ մը հաստատեց, որ պիտի տրուի Լհասայի մէջ Եանկըզպէնտի գնդապետին հետ գտնուող զինուորներուն:

ԳԵՐՄԱՆԱԿԱՆ ԱՓՐԻԿԷ

Ընդհանուր կացութիւնը.— Գերման թերթերու կարծիքը.— Գնդապետ Լէօյթվայնի հեռագիրը:

Պէրլին 24 հոկտ.— Գերման լրագիրները կը հրատարակեն հարաւ-արեւմտեան գերմանական Ափրիկէէն հասած նամակներ, ուր շատ մութ գոյներով նկարագրուած է կացութիւնը: Թակեպլաթ կ'ըսէ. «Ըմբոստները ռազմագիտական կարողութիւններ ունին, որով հարկ պիտի ըլլայ գործածել մեծ թիւով գերմանական զօրք եւ կատարելագործեալ զէնքեր: Նաեւ արեւագրի ու կապուած օդապարիկի պէտք կայ: Հէրէրօներուն եւ իրենց կիներուն ցոյց տուած վայրագութիւնը, որոնք կռուի կը մասնակցին, ցոյց կուտայ թէ ինչո՞ւ համար բանակետղ չեն հաստատեր: Մնաց որ, ի՞նչ պիտի ընեն գերիները:»

Ուրիշ գերման թերթ մը ցաւ յայտնելէ յետոյ թէ անկարելի է փութով զօրք ղրկել Սուաքօփմունտ ցամաք հանելու դժուարութեան պատճառաւ, կը գրէ. «Գաղթային վարչութիւնը դատապարտելի անհոգութիւն մը ցոյց տուած է, այդպիսի վիճակի մը մէջ ձգելով գաղթային բերանը համարուող նաւահանգիստը: Կ'ըսուի թէ կառավարութիւնը Անգլիայէն արտօնութիւն պիտի խնդրէ զօրք հանել Ուալֆիշպէյի մէջ, ինչպէս նաեւ Բորթուկալ կառավարութենէն պիտի խնդրէ բորթուկալ եւ գերման սահմանագլխին երկայնքը հաստատուած Հէրէրօ ցեղերուն արտաքսումը զսպել:»

— Լէօյթվայն գնդապետը հետեւեալը կը հեռագրէ Ռէհոպոթէն.— «Պաստարները մինչեւ հիմա հաւատարիմ մնացած են. Կիպոն եւ շրջակայքը մաքրուած են ու թշնամի չկայ, հոկտ. 16էն սկսեալ: Անոնք գլխաւորապէս կը համախմբուին Մալթահէօհէի մօտ. Կէթսպալս գրաւուած է թշնամիէն. զօրաբաժին մը կ'ըղէ, կայարանը քանդուած ու պահակազօրքը քշուած է Ռասֆօնթայն: Ֆալքէնհորսթի պահակազօրքը Կիպոնի մէջ կը գտնուի հիմա: Ռէզանները ընդվզումի մէջ են: Վէլլեւեօնտորֆերները եւ Պեթանիանները հանդարտ են առայժմ: Այս վերջիններուն կողմէ նամակ մը յանձնուեցաւ գաւառապետին: Այդ նամակը, զոր գրած է Հէնրի Ուիթպօյ, կը խնդրէ որ գերման պահակազօրքը ղրկուի: Ռէզանները յուզման մէջ են: Պիրսկենթօրֆ հարիւրապետը, երկու ենթասպայ, գիտական արշաւախումբի մասնակցող մը, չորս ռազմակալ եւ տասը Պօէր մեռեր են:»

ԹԷ՛ ՀԱՏՈՎ ԵՒ ԹԷ ՇԱՏՈՎ
En gros et en détail
Ամէն տեսակ հովանոցներու ԳՈՐԾԱՐԱՆ, Ղալաթիա խալիլ Փաշա փողոց թիւ 10, եւ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ՝ կամուրջին դէմ, թիւ 33
ՀԱՆՐԱԾԱՆՕԹ ՀՈՎԱՆՈՑԱՎԱՃԱՌ ՂԱԼԱԹԻՈՅ
ՄԻՀՐԴԱՏ ՀԱՅԿԱԶՆ

Նոր հասած են ֆրանսական եւ անգլիական մետաքսէ ու պարզ կերպասներ, զանազան տեսակ կօթեր՝ արծաթապատ կամ բնական.

Ապսպրանք կ'ընդունուի թէ՛ մեծաքանակ եւ թէ նոյն իսկ մէկ հատ:

Գաւառներէն ղրկուած դրամին ճիշդ արժէքով հովանոց մը կը ղրկուի հասցէին՝ պայմանաւ որ գոլի փոսթալի ծախքն ալ միասին ղրկուի: Գիներ՝ անմրցելի համեմատաբար:

Ներքին Լուրեր

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ.— Էնկիւրիի նահանգին Սիվրիհիսար գաւառակին գայմագամ անուանուեցաւ Միհալըճըգի (Պրուսայի նահանգ) գայմագամ Օսման Նուրի պէյ, որուն յաջորդեց Սիվրիհիսարի գայմագամ Խալիլ պէյ: Սըվազի նահանգին Երպաա գաւառակին գայմագամ անուանուեցաւ Մէհաճլըգի գայմագամ Թալաթ էֆ. որուն յաջորդեց [illegible] գայմագամ Բէչիր էֆ.:

— Երկրորդ կարգի Մէճիտիէ պատուանշան տրուեցաւ Գ. զօրաբանակին թնդանօթաձիգներու 12րդ գնդին կիսաբանակին հրամանատար Եօզպաշը Ճէմիլ էֆ.ի: Երկրորդ կարգի Օսմանիէ՝ Տիարպէքիրի նահանգին մեքթուպճի Խալիլ էֆ.ի եւ երրորդ կարգի Մէճիտիէ՝ նոյն գաւառին հաշուակալ Հիւսնի էֆ.ի: Երրորդ կարգի Մէճիտիէ՝ Գերմանիոյ դեսպանատան պահակազօրքին հրամանատար Պ. Պրաունինկ Հասանի: Երրորդ կարգի Օսմանիէ՝ Յունաստանի նախկին նախարար Պ. Ռալլիի որդւոյն՝ Պ. Ժան Ռալլիի: Երրորդ կարգի Մէճիտիէ՝ Վիէննայի օսմ. դեսպանատան բժիշկ Տօքթ. Ալմաէլի:

— Առաջին կարգի Շէֆգաթ՝ Յունաստանի արքայական պալատան զինուորական հրամանատար Պ. Բոքարիի ամուսնացեալ կնոջը: Երկրորդ կարգի Շէֆգաթ՝ Անատոլու նաւագործարանին Տնօրէն եւ ճարտարագէտ Պ. Նէկրիի կնոջ՝ Տիկին Էսթերի:

— Իմթիազի ոսկի չքանշան՝ կայսերական պալատան երկաթագործ Պ. Աքիլլէի:

ՏԵՐՈՒԹԵԱՆ ԵԼԵՒՄՈՒՏՔԸ.— Կայսերական Իրատէ մը հրամայեց որ, որպէս զի բոլոր վճարումները կեդրոնացման դրութեան համաձայն կատարուին, պատրաստուած հրահանգին համաձայն, Նահանգները ամէն շաբաթ շաբաթ օրերը ելմտական նախարարութեան հեռագրեն՝ մէկ շաբթուան մէջ կատարուած գանձումները եւ վճարուելիք ծախքերը ու զինուորական «հավալէ»ները, նշանակելով վճարուելիք գումարներուն տեսակը եւ քանակութիւնը: Յետոյ ելմտական նախարարութեան գանձանակի յանձնաժողովը հարկ եղած քննութիւնը կատարէ եւ երկուշաբթի օրերը հաշուեցոյց մը ներկայացնէ ելմտական բարձրագոյն յանձնաժողովին, որ այդ հաշուեցոյցը պիտի վաւերացնէ եւ վճարման մասին արտօնութիւն տրուելէ ետքը միայն վճարումները կատարուին: Կայս. այդ Իրատէն պէտք եղած տեղերը հաղորդուեցաւ:

— Ելմտական բարձրագոյն յանձնաժողովին որոշմամբ որ վաւերացուած է կայսերական Իրատէով, Սուրիոյ, Մուսուլի, Խարբերդի եւ Պիթլիսի նահանգաց տէֆթէրտարները, իրենց անպատշաճ ընթացքին համար, պաշտօնանկ եղան եւ անոնց տեղ աւելի կարող պաշտօնեաներ պիտի կոչուին. նաեւ ասկէ վերջը ձեռնհաս եւ կարող անձեր միայն պիտի կոչուին ելմտական պաշտօններու:

— Ելմտական բարձրագոյն յանձնաժողովը յառաջիկայ 1321 տարուան համար հաւասարակշռուած ելմտացոյց մը պատրաստութեամբը կը զբաղի:

— Նոյն յանձնաժողովը կը խորհրդակցի նաեւ հարկ եղած միջոցները ձեռք առնել, որպէս զի ոչխարի ու տասանորդի տուրքերը աւելի կանոնաւոր կերպով գանձուին. նաեւ մաքսերն ալ աւելցուին՝ ելմտական գանձուն եւ վաճառականներուն շահերն ալ նկատողութեան առնուելով: Անտառներու եւ հանքերու եւ կառավարական զանազան պաշտօնատուններու հասոյթներն ալ աւելցնելու մասին կարեւոր միջոցներ ձեռք պիտի առնուին: Մաքսերու մասին ալ, ինչպէս վերը յիշուած է, զանազան միջոցներ ձեռք առնուած են:

ՊԱՂՏԱՏԻ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՆ.— Էվգաֆի նախարար Թիւրխան փաշա որ Պաղտատի երկաթուղիին առաջին մասին՝ Գոնիա-Էրէկլիի գիծին բացումը կատարած էր, երէկ Կ. Պոլիս դարձաւ՝ առժամեայ ընդունելութիւնը կատարող յանձնաժողովին հետ:

— Թիւրխան փաշա եւ նոյն յանձնաժողովին նախագահ Խայրի պէյ ուղղակի կայս. Պալատ գացին:

ԹԷՐՍԱՆԷԻ մէջ, երէկ, Անատոլու նաւագործարանին գործաւորներուն բաշխուեցան շնորհուած պատուանշանները՝ իբրեւ վարձատրութիւն մը այն եռանդին համար որով կատարեցին ծովային մարտանաւերու վերանորոգութիւնները: Գործաւորները, պատուանշանները ստանալէն, «Հուրրա՛» գոչեցին:

ՎԻԷՆՆԱՅԻ օսմ. դեսպան Մահմուտ Նէտիմ փաշա որ արձակուրդով Կ. Պոլիս կը գտնուէր, երէկ իրիկուն իր պաշտօնատեղին՝ Վիէննա ուղեւորեցաւ:

ՏԵՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆ.— Աւստրիոյ, Գերմանիոյ եւ Յունաստանի դեսպանները եւ ամերիկեան ու Սեւ Լերան դեսպանատանց գործակատարները, երէկ, Բ. Դուռը երթալով տեսակցեցան Մեծ-Եպարքոսին հետ:

ՄԱՐԴԱՀԱՄԱՐԸ.— Ձեռնհաս պաշտօնարանը նկատելով որ մարդահամարի պաշտօնեաները, մինչեւ հիմա, ամսական վեց հազար հոգի պէտք է արձանագրեն, մինչդեռ շատ տեղեր այդ տրամադրութեան համաձայն չեն գործեր, ծանոյց ամէն կողմ՝ փութացնել գործողութիւնները եւ յապաղումներու տեղի չտալ:

Մ. ՆԱՀԱՆԳԱՑ կառավարութիւնը Պասրայի մէջ հիւպատոսութիւն մը հաստատեւելով այդ պաշտօնը յանձնեց Պ. Հէնրի Շանքի։ Կայս. Իրատէ մը վաւերացուց այդ անուանումը։

ՖՐԱՆՍԱՅԻ դեսպան Պ. Քոնսթան յառաջիկայ հինգշաբթի Կ. Պոլիս պիտի ժամանէ։

ՅՈՒՆԱՑ Ս. Պատրիարքը, երէկ, դաւանական ու կրօնական գործոց պաշտօնատունը երթալով, տեսակցեցաւ Նախարար Ապտիւրրահման փաշայի հետ։

ՕՍՄ. ՊԱՆՔԱՅԻՆ քննիչ Պ. Տիւբաթէլ եւ Թարգման Ֆէրիտ Հալաք պէյ Եոզկատ եւ Բէյքօզ գացած են՝ տեղական ուսումնասիրութիւններ կատարելու՝ Օսմ. Պանքայի ճիւղեր հաստատելու մասին։

ՍՈՒԼԹԱՆԻԷ վարժարանին դէր-Տնօրէն Պ. Տալիս հիւանդ է։ Քանի մը օրէ ի վեր վիճակը թէեւ մտահոգութիւն կը պատճառէր, սակայն անցեալ գիշերուընէ ի վեր սկսած է առողջանալ։

ԲԺՇԿԱԿԱՆ ԿԱՐԵՒՈՐ ԳԻՒՏ ՄԸ.— Գերմանիոյ առողջապահական պաշտօնեաներէն Տօքթ. Քուսթէր Պէրլինի մէջ հրատարակուող բժշկական թերթի մը միջոցաւ ծանուց թէ մարդուս վնասակար եղած միքրոպները բնաջինջ ընելու համար դեղ մը գտած է՝ «Լէբէթին» անուն։ Այդ կարեւոր գիւտը իմացուելով մէկ քանի բժիշկներու կողմէ փորձեր կատարուեր են։ Տօքթ. Քուսթէր իր գտած դեղը նախ իր վրայ փորձեր է. նաեւ հիւծախտաւորի մը վրայ ալ փորձելով հաստատեր է թէ հիւանդութիւնը առաջ բերող միքրոպները բնաջինջ ընելու մասին խիստ գոհացուցիչ արդիւնք մը ձեռք բերուած է։ Այդ դեղին համար նորէն կարեւոր փորձեր պիտի կատարուին։

ԻՏԱԼԻՈՅ նախկին Նախարարապետ դի Ռուտինի մարքիզը ու մարքիզուհին այսօր Կ. Պոլիս կը գտնուին, վաղը Իտալիա պիտի ուղեւորին։

ՄԱՆՐ ԴՐԱՄՆԵՐԸ.— Մօնիդէօր կ'իմանայ թէ Հանրային Պարտքի վարչութեան քննիչներէն Նիկոլիտես էֆ. նոյն վարչութեան կողմէ, ելմտական նախարարութեան ներկայացուցչին հետ, ներկայ պիտի գտնուի մաշած արծաթ դրամներուն նորէն դրամի վերածուելու գործողութեանը։

ԹՆԴԱՆՕԹԱՐԱՆԻ հրացանի գործարանին ճարտարապետ Սթէվէնսըն փաշա երէկ առաւօտ մեռաւ իր բնակարանին մէջ՝ Բանկալթի։ Երկու շաբաթ չափ առաջ Եւրոպայէն վերադարձած ըլլալով, քանի մը օր ետքը կաթուած ունեցած էր։

ԻՏԱԼԱԿԱՆ Բիէմոնթէ շոգենաւը որ Տրապիզոնէն կու գար, անցեալ իրիկունը, Պէյքօզի մօտ, Ումուր Եէրի առջեւ ժայռի վրայ խրեցաւ։ Ուղեւորները, չորս հարիւր յիսուն հոգի, շոգենաւակներով Ղալաթիոյ քարափը փոխադրուեցան։ Շոգենաւը ազատելու համար բեռները պիտի պարպուին։

ՊՈԼՍՈՅ կողմն ալ, անոյշ ջուրի պէտքը գոհացնելու համար, Բէյք-Սուէն եւ ուրիշ բնական աղբիւրներէ ջուրեր պիտի բերուին։ Այդ մասին հարկ եղած քարտէսները պատրաստուած են։ Մաքրիգիւղի համար ալ քննութիւններ կը կատարուին՝ Հալքալըէն եւ ուրիշ բնական աղբիւրներէ ջուր բերելու նպատակով։

ԱՆԱՏՈԼԸՐԻ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՆ

Անատոլըի երկաթուղիին Տնօրէնութիւնը պատիւ ունի ծանուցանել թէ հոկտ. 19/1 նոյեմբերէն սկսեալ կառախումբերու երթեւեկութեանց նոր ժամանակացոյց մը պիտի գործադրուի Հայտար Փաշա-Էսկիշէհիր գիծին եւ Համիտիէ-Անգարա ճիւղին վրայ։

ՕՍՄ. ՀԱՆՐ. ՊԱՐՏՔԻ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

ԱԶԴ.— Օսմ. Հանր. Պարտքի Թղթոց հասոյթներու ընդհ. Տնօրէնութիւնը կը ծանուցանէ թէ Պրուսայի շերամաբուծական վարժարանին մէջ իրենց ուսման երկամեայ շրջանը աւարտող աշակերտները յատուկ քննիչ մարմնի մը առջեւ տուած են իրենց աւարտական քննութիւնները, որոց հետեւեալ աշակերտները վկայագիր առած են։

Ասոնցմէ առաջին չորսը մէյմէկ մանրադիտակ պարգեւ առած են, համաձայն շերամաբուծական վարժարանի կանոնագրութեան։ Ասոնք են.— Եահիա Սէզայի էֆ.՝ Պանդրմացի, Լէոնիտաս Արկիրօս էֆ.՝ Միւրէֆթէցի, Հասան Րէֆէթ էֆ.՝ Պրուսացի, Լեւոն Մկրտիչեան էֆ.՝ Պրուսացի։

(Վկայագիր առնող աշակերտներու ցուցակը վաղուան թուով։)

ԸՆԴՀ. ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆ

ԱՊԱՌԻԿ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

ՄԷՐԹԷՊԱՆԻ ՓՈՂՈՑ, ԹԻՒ 16,
ԻԶԶԷԹ ՓԱՇԱ ԽԱՆԻՆ ԹՈՎ, ԿԱԼԱԹԱ

Յարգոյ հասարակութեան կը ծանուցուի թէ սոյն վաճառատունը կը ծախէ Պրեւուէլի գորգեր, թելէ ընտիր վարագոյրներ, այլ եւ այլ տեսակ քօրնիշներ, կարպետներու յարդարման յատուկ կերպասներ՝ թամպանէ, բուրդէ, մետաքսէ, նաեւ հոյակապ գօնսոլներ, պիւֆէներ, մահճակալներ, աթոռներ, նկարներ, պատի ժամացոյցներ, եւն.։ Բոլոր այս ապրանքները կը ծախուին չափաւոր պայմաններով։ Վաճառատունը իր յաճախորդներուն տրամադրութեան տակ կը դնէ սալոնի, ննջասենեակի եւ ճաշասրահի ամբողջական կարասիներ։ Օթոցագործութեան առաջնակարգ ուսուցիչ վարպետ օթոցարար մը պատրաստ կը գտնուի վաճառատան մէջ, կարասիներու յարդարման աշխատութիւններ կատարելու համար։

ԱՄՍԱԿԱՆ ՎՃԱՐՈՒՄՆԵՐ
29 ՀԱՍՏԱՏ ԳԻՆԵՐ 28—50

ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԷՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԿԻԼԻԿԻՈՅ Ս. ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԸ

ԿԵԴՐ. ՎԱՐԺԱՐԱՆԻՆ ՄԷՋ

Արեւելքի երէկուան թիւով նկարագրեցինք Կիլիկիոյ Ս. Կաթողիկոսին հանդիսաւորապէս Ղալաթիոյ Ս. Լուսաւորիչ եկեղեցին այցելելը, արարողութեանց ներկայ գտնուիլը ու քարոզ խօսիլը՝ որուն ամփոփումն ալ հրատարակեցինք։

Աւասիկ, եկեղեցական արարողութեանց աւարտումէն ետքը, Կեդր. Վարժարանի մէջ կատարուած ընդունելութեան մանրամասնութիւնները։—

Ժամերգութեանց աւարտումէն ետքը, Ս. Կաթողիկոսը իր հետեւորդ վարդապետներով դուրս ելաւ եկեղեցւոյ շրջափակը խուռն բազմութեան մէջէն որ կը փութար Աջը համբուրել Ն. Ամենապատուութեան, եւ առաջնորդուեցաւ Կեդր. Վարժարանի Խնամակալութեան սենեակը, ուր հանգիստ առաւ։ Հոն ներկայ կը գտնուէին նաեւ, Խնամակալութեան անդամներէն զատ, Յ. Գարամանեան էֆ., Միքայէլ էֆ. Կիւլպէնկեան, Արշակ էֆ. Գաբրիէլեան, Տօքթ. Ղազարոսեան էֆ., որոնցմէ ոմանք ներկայացուեցան Ն. Ամենապատուութեան։ Այս պահուն Ս. Կաթողիկոսին այցելութեան եկաւ Ղալաթիոյ Անկլիքան Մէմօրիըլ եկեղեցւոյ երէց Վեր. Մարք Սվոպի, որ ներկայացուելով Ս. Կաթողիկոսին, Աջը համբուրեց եւ նստաւ։ Ս. Կաթողիկոսը ըսաւ թէ ինք Երուսաղէմի մէջ, ի դիմաց Ամեն. Ս. Պատրիարքին, ներկայ գտնուելով Անկլիքան եկեղեցւոյ պատարագի արարողութեան, տարբերութիւն մը չէ գտած անոնց եւ մեր արարողութեանց միջեւ. անոնք ալ ճիշդ մեզի պէս ակին ունին, եւ դեռ ուրիշ շատ մը ծիսական ձեւեր մերինին նման են։ Տ. Մկրեան Ա. քհ. ալ որ ներկայ էր, ըսաւ թէ ինք ալ Ուէսթմինսթըրի եկեղեցւոյ մէջ ներկայ գտնուած է Անկլիքան եկեղեցւոյ ժամերգութեանց։ (Թարգմանի պաշտօնը կը կատարէր Մոքսուտ էֆ. Հայնեց)։ Ապա սեղանի մը մէջ նշխարք մատուցուեցաւ Վեր. Սվոպիի, որ մեծ յարգանօք առաւ զայն։ Միստիկան խնդիրներու վրայ խօսակցութենէ մը ետքը, Վեր. Սվոպի ի վերջ յայտնեց սեղանակից ըլլալու Ս. Կաթողիկոսին, որ սիրով ընդունեց։ Ապա Տ. Տ. Սահակ Կաթողիկոս առաջնորդուեցաւ Խորհրդարանին յարակից սրահը, ուր հաւաքուած էին Կեդր. վարժարանի եւ Նախակրթարանի աշակերտները՝ իրենց ուսուցիչներով։ Սրահին մէջ, ծառոցին դրօշներ փռուած էին, եւ վերի կողմը՝ կեդրոնը, գորգապատ պատուանդան մը պատրաստուած էր, որուն վրայ դրուած էր գեղակերտ եւ ոսկեզօծ աթոռ մը, ուր նստաւ Ս. Կաթողիկոսը՝ աստ ի ձեռին։ Այդ պահուն Կեդր. վարժարանի բարձրագոյն կարգի աշակերտներէն Պ. Գալուստ Գալուստեան ուղերձ մը կարդաց եւ գեղագիր ընագիրը մատոյց Ս. Կաթողիկոսին որ ազնուելով ըսաւ թէ Կեդրոնական վարժարանը՝ երբ ազգ. կրթական բարձրագոյն հաստատութիւն՝ համբաւուած է արդէն, եւ մաղթեց որ մեր եկեղեցւոյ մեծ սուրբին՝ Գրիգոր Լուսաւորչի հովանիին տակ անիկա միշտ յառաջդիմէ, եւ պարտաճանաչ, զարգացած ու օգտակար անձեր ելլեն վարժարանէն, շնորհիւ Վեհ. Կայսեր պաշտպանութեան։ Ապա Պահպանիչ մը ըսելով, օրհնեց աշակերտներն ու վարժարանին ուսուցիչները, որմէ ետքը, բոլոր աշակերտները կարգաւ համբուրեցին Ն. Սրբազնութեան Աջը։

* * *

Ն. Ամենապատուութիւնը ապա առաջնորդուեցաւ Խորհրդարան, ուր պատրաստուած էր Խնամակալութեան անդամներուն անձնական ծախքով պատրաստուած սեղանը, որուն նախագահեց Ս. Կաթողիկոսը, իր երկու կողմերը ունենալով Տ. Գէորգ եպիսկ. Երէցեան եւ Վեր. Մարք Սվոպի, Տ. Տ. Ներսէս Խտայեան, Բարգէն, Ներսէս Դանիէլեան, Կարապետ Տէր Կարապետեան, Եղիշէ Պապազեան Վրդ.ները, Տ. Մկրեան Ա. քհ., Գարամանեան էֆ., Խնամակալութեան անդամներէն Յակոբ Լիսեան, Մոքսուտ Հարենց, Յակոբ Յակոբով Հրանտ Ասատուր եւ Յովհաննէս Մուրատեան էֆ.ները, Կեդր. Վարժարանի ուսուցչական մարմնոյն կողմէ Թուրքերէն լեզուի ուսուցիչ եւ Ուսում. Խորհրդոյ անդամ Ստեփան էֆ. Կուրտիկեան, Գառնիկ էֆ. Գույումճեան եւն.։

Ահաւասիկ ճաշացուցակը.

Աղանդեր
Ապուր
Պաթլնճանով պէօրէք
Մայոնեզ ըը Պառ սիւէտուազ
Վառեակով փիլաւ
Սավառէն
Պտուղ, եւն.

Առաջին բաժակաճառը արտասանեց Ս. Կաթողիկոսը որ թուելով Վեհ. Սուլթանին ունեցած շնորհները հայ ազգին համար, բաժակ առաջարկեց Ն. Կ. Վեհափառութեան կենաց։ Ներկաները յոտնկայս ձայնակցեցան այս բարեմաղթութեանց։

Երկրորդ բաժակը պարպեց Տ. Գէորգ եպիսկ. Էջմիածնայ Ս. Հայրապետին կենաց։ Երրորդ բաժակը առաջարկեց Խնամակալութեան ատենապետ Յակոբ էֆ. Լիսեան, որ շնորհակալութիւն յայտնելէ ետքը Ն. Ամենապատուութեան՝ իրենց հրաւէրը ընդունած ըլլալուն համար, բաժակը պարպեց Ս. Կաթողիկոսին կենաց։ Չորրորդ բաժակը պարպեց Տ. Մկրեան Ա. քհ. Ս. Պատրիարքին կենաց։

Ապա ոտքի ելաւ Ստեփան էֆ. Կուրտիկեան եւ Թուրքերէն լեզուով բանախօսութիւն մը արտասանելով, յայտնեց թէ Ազգ. Կեդր. վարժարանը որ միշտ կայս. շնորհաց առարկայ եղած է, պատիւ կը համարի իրեն, ընդունիլ այցելութիւնը Ս. Կաթողիկոսին որ Ն. Կ. Վեհափառութեան մեծարանաց արժանացած է իր պաշտօնի կոչուած օրէն ի վեր։ Կուրտիկեան էֆ. յիշեց թէ Կեդր. Վարժարանի ըրած իր այս այցելութիւնը ապացոյց մըն է իր ազգ. այս կրթական բարձրագոյն հաստատութեան նկատմամբ ունեցած համակրութեան։ Հետեւաբար ուսուցչական մարմինը պարտք կը սեպէ իրեն փոխադարձաբար յայտնելու իր շնորհակալութիւնը։ Ն. Կ. Վեհափառութեան բազմաթիւ երկրին մէջ ուսման եւ գիտութեան ծաւալման ու ընդարձակման ըլլալով, Կեդր. վարժարանի Խնամակալութիւնը եւ ուսուցչաց խումբը գիտակցութիւնը ունին թէ՝ ըսաւ Կուրտիկեան էֆ.՝ կայս. բարձր կամաց համաձայն կ'աշխատին ուսման յառաջդիմութեան, եւ ինչպէս ամէն պարագայի մէջ, նոյնպէս նաեւ այսպիսի հանդիսաւոր պարագայի մը մէջ, կը կրկնեն իրենց ջերմագին բարեմաղթութիւնները Ն. Կ. Վեհափառութեան կենաց եւ Գահին համար, եւ կը մաղթեն որ Ս. Կաթողիկոսը, շնորհիւ կայս. համակրութեան, յաջողի իր ստանձնած բարձր պաշտօնին մէջ։

Բոլոր ներկաները, ինչպէս նաեւ Ս. Կաթողիկոսը, կեցցէներով ընդունեցին այս բանախօսութիւնը։

Վերջին բաժակաճառը արտասանեց Տ. Բարգէն Վ., որ երբ Ղալաթիոյ քարոզիչ էր, շնորհակալութիւն յայտնեց Ս. Կաթողիկոսին այցելութեանը համար։ Այս առթիւ Բարգէն Վ. պատմութիւնը ըրաւ Ղալաթիոյ եկեղեցւոյ հիմնարկութեան եւ կրած նորոգութեանց եւ յիշեց հոն այցելող Կաթողիկոսները։

Ի վերջոյ Ս. Կաթողիկոսը շնորհակալութիւն յայտնեց վարժարանի Խնամակալութեան, զոր գովեց եւ օրհնեց։

Հացկերոյթը աւարտելուն՝ Ն. Ամենապատուութիւնը Խնամակալութեան սենեակին մէջ պահ մը հանգիստ առնելէ ետքը, պտտեցաւ վարժարանը ամէն բաժանմունքով, ինչպէս նաեւ Մատենադարանը, որուն գիրքերն ու ձեռագիրները դիտեց մեծ հետաքրքրութեամբ։

Այս այցելութենէն ետք, Տ. Տ. Սահակ Ս. Կաթողիկոս հրաժեշտ առաւ, շնորհակալութիւն յայտնելով Խնամակալութեան եւ օրհնելով անոնց ջանքերը։ Այդ պահուն Ս. Լուսաւորիչ եկեղեցւոյ զանգակները կը հնչէին՝ իմացնելով մեկնումը Ն. Ս. Օծութեան, որ եկեղեցւոյ շրջափակին մէջ աղօթեց Ներսէս Պատրիարքի դամբանին առջեւ, եւ յետոյ եկեղեցւոյ դուռը հասնելուն պէս մտաւ իր կառքը, եւ իր հետեւորդներով Երուսաղէմատուն վերադարձաւ։

* * * Խնամակալութիւնը ի յիշատակ Կիլիկիոյ Ս. Կաթողիկոսին այս այցելութեան, որոշած է Կիլիկիոյ վիճակներէն երկու ուսանող ընդունիլ Կեդրոնականի մէջ ձրիաբար, եւ այս որոշումը հաղորդած ըլլալով Ս. Կաթողիկոսին, Ն. Ամենապատուութիւնը շնորհակալութիւն յայտնած եւ օրհնած է Խնամակալութիւնը։

Ս. Պատրիարքին նախագահութեան ներքեւ նախընթաց օր Պատրիարքարանի մէջ Կիլիկիոյ Աթոռին նիւթապէս նպաստելու համար տեղի ունեցած խորհրդակցութեանց միջոցին տրուած որոշման մը համաձայն, Ս. Պատրիարքը գրաւորապէս դիմում կ'ընէ բարեսէր ազգայիններու, որպէս զի նիւթական նպաստ եւ օգնութիւն չխնայեն յանուն նոյն Աթոռին։

—Ամասիոյ-Մարզուանի առաջնորդ Տ. Արիստակէս եպիսկ. Վանքեան երէկ Պատրիարքարանի մէջ խորհրդակցութիւն մը ունեցաւ Ս. Պատրիարքին հետ, վիճակային ինչ ինչ խնդիրներու մասին։

—Կէտիկ-Փաշայի քահանաները խմբովին խնդրեր են Ս. Պատրիարքէն որ իրենց հրաժարեալ ուսուցիչին տեղ Գումգաբուի դպրոց Տ. Սաւքիաս քահանան պաշտօնավարէ փոխանակ Թաղ. Խորհրդոյ առաջարկած Տ. Արիստակէս քհնյ. Վարժապետեանին։

—Վանայ Վարագայ Վանքի հոգաբարձութեան ատենապետ Պետրոս էֆ. Գափամաճեան հրաժարած եւ Պոլիս եկած է։ Իսկ անդամներէն Աւետիս էֆ. Թէրզիպաշեան ալ հրաժարեր եւ իր հրաժարականը ետ առնելու մասին եղած դիմումները մերժած ըլլալով, խնդրուած է Պատրիարքարանէ, որպէս զի հրաւիրուի Թէրզիպաշեան էֆ.ն ետ առնելու հրաժարականը։

—Պաղտատի նորընտիր Պ. Փոխանորդ Տ. Սերովբէ Վրդ. Սամուէլեանի պաշտօնին հաստատութեան Պատրիարքական կոնդակը ղրկուեցաւ Պատրիարքարանէ։

—Տ. Եղիշէ եպիսկ. Դուրեան Պաքըրգիւղի մէջ պատարագելէ յետոյ, յատուկ հրաւիրմամբ պիտի պատարագէ նաեւ Սամաթիոյ եկեղեցին։

—Հաճոյքով կ'իմանանք թէ Ս. Յակոբայ որբանոցին նախկին բազմարդիւն տեսուչ Յակոբ էֆ. Նիկողոսեան, Բերա, Բանկալթի, մանչ տղոց նախակրթարան եւ աղջկանց համար ալ բարձրագոյն նախակրթարանի յատուկ վարժարան մը պիտի բանայ, որ մասնաւոր ճիւղ մըն ալ պիտի ունենայ առեւտրական ուսմանց հետեւողներու համար։ Բերացիք՝ որ մասնաւորաբար աղջկանց կանոնաւոր բարձրագոյն վարժարանէ մը զուրկ ըլլալնուն համար կը գանգատէին այսպէս տարիներէ ի վեր, անշուշտ ուրախութեամբ պիտի ողջունեն Նիկողոսեան Յակոբ էֆէնտիի այս ձեռնարկը որ ամէն համակրութեան արժանի է արդէն։

—Պարտիզակէ նամակագիր մը մեզ հետեւեալը կը գրէ.

«Վեհ. Սուլթանին բարեբաստիկ ծննդեան տարեդարձին առթիւ, երեքշաբթի օր, գիւղաքաղաքիս առաջնորդ Տ. Կարապետ քհնյ. Մխալեան, իր հետ ունենալով քահանայական դասը, Թաղ. Խորհրդոյ անդամները, այցելութիւն տուաւ Միւտիր Սէֆէր պէյի շնորհաւորեց Վեհ. Կայսեր ծննդեան բարեբաստիկ տարեդարձը եւ պատշաճ մեծարանքներով ընդունելութիւն մը գտաւ։ Ն. Կ. Վեհափառութեան ծննդեան տարեդարձին առթիւ, շուկան ամբողջ լուսավառութեամբ զարդարուած էր, ինչպէս նաեւ երեւելիներուն բնակարանները, ի մէջ այլոց Թաղ. Խորհրդոյ ատենապետ Աղասի էֆ. Տ. Մկրտիչեանի դեղարանը ու բնակարանը եւ Նշան աղա Ղազարոսեանի բնակարանը ամբողջովին լոյսերու մէջ կը շողային»։

ՀԱՅ-ՀՌՈՄԷԱԿԱՆԱՑ ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆ

Հայ-Հռոմէականաց Կ.-Պատրիարք Տ. Պօղոս Ս. Սապպաղեան, իր հետ ունենալով փոխանորդ Տ. Աւետիս արքեպս., ինչպէս նաեւ Սեբաստիոյ եւ Կարնոյ Հայ-Հռոմէական առաջնորդները, Հաճեան եւ Բէլլէրեան եպիսկոպոսները ու գործակալ Յովսէփ էֆ. Շէհիրեանը, առաջին անգամ ըլլալով երէկ Բ. Դուռը երթալով պաշտօնապէս այցելեց Բարձր. Մեծ-Եպարքոսին, Ներքին Գործոց նախարարին, եւ ապա Դատական պաշտօնատունը երթալով այցելեց Դատական Նախարարին։ Տ. Պօղոս Ս. Սապպաղեան վաղը ալ կ'այցելէ միւս նախարարներուն։

Այսօրուան Հեռագիրներ

(ԱԺԱՆՍ ԴԸ ՔՈՆՍԹԱՆԹԻՆՕՊԼ)

ՌՈՒՍԻԱ ԵՒ ՃԱՊՈՆ

ՊԱՏԵՐԱԶՄ

ՊԱԼԹԻԿԻ ՌՈՒՍ ՆԱՒԱԲԱԺԻՆԸ
ՀԻՒՍԻՍԱՅԻՆ ԾՈՎԻՆ ՄԻՋԱԴԷՊԸ

ՊԵՏԵՐՍՊՈՒՐԿ, 27 հոկտ.— Ռուսիոյ կայսրը հրամայեց որ Սմոլենսք եւ Ս. Պետերսպուրկ օժանդակ-յածանաւերը Տոն ու Տէրէք անունով Խաղաղական նաւատորմին կցուին՝ իբրեւ յածանաւ։

ԼՈՆՏՐԱ.— Անգլիոյ արտաքին գործոց նախարար Լորտ Լանստաուն Պալթիքի նաւատորմին հրամանատար Ռոժեսթվենսքի ծովակալէն մանրամասն տեղեկագիր մը ստացաւ Հիւսիսային ծովի միջադէպին վրայ։ Այդ տեղեկագիրը կ'ըսէ թէ ձկնորսի նաւերը դիտմամբ ռմբակոծուած չեն։ Նաւատորմին սպաները այդ նաւերուն մէջ թորփիլանաւի նմանող երկու նաւեր տեսած ըլլալով, ծովակալը անկէ հետեւցուցեր է թէ ճափոնական նաւեր են անոնք։ Ռուս ծովակալը իր տեղեկագիրը աւարտելով ցաւ կը յայտնէ այդ միջադէպին համար։

— Ռուէթեր կը հերքէ այն լուրը թէ Անգլիոյ կառավարութիւնը վերջնագիր մը ուղղած ըլլայ ռուս կառավարութեան։

ՎԻԿՕ.— Պալթիքի ռուսական նաւաբաժինը երէկ իրիկուան ամբողջովին Վիկոյի նաւահանգիստը ժամանեց։ Սպանիոյ կառավարութիւնը արտօնեց որ չորս հարիւր թօն ածուխ տրուի ռուսական իւրաքանչիւր նաւի։

ՀԻԼ.— Հիւսիսային ծովի միջադէպին զոհերուն յուղարկաւորութեանը առթիւ Ռուսիոյ դէմ թշնամական ցոյցեր եղան։

ՖԻՈՒՄԷ.— Անգլիական նաւաբաժնին մէկ մասը որ Ֆիումէ կը գտնուէր, ճամբայ ելաւ Միջերկրականի անգլիական նաւաբաժնին միանալու Ճիպրալթարի մէջ։

ԲՈՐԹ-ԱՐԹՈՒՐ Կ'ԱՅՐԻ

ԼՈՆՏՐԱ.— Շանկայէն կը հեռագրեն Սթանտարտի թէ հոկտ. 25ին Բորթ-Արթուր կ'այրէր։

ՄՈՒՔՏԷՆԻ ՇՈՒՐՋԸ
ՌՈՒՍ ԶՕՐԱԽՈՒՄԲ ՄԸ ԱՆՀԵՏԱՑԱԾ

ՊԵՏԵՐՍՊՈՒՐԿ.— Պիրժեվիա Վիետօմօսթի կը ծանուցանէ թէ ռուսական այն զօրախումբը որ Գողակովսքի զօրավարին հրամանատարութեանը տակ կը գործէր Շա-Հոյի ճակատամարտներուն մէջ՝ ռուսական աջ կողմին ծայրը, անհետացեր է։

ՄՈՒՔՏԷՆ.— Այսօր ալ շարունակուեցաւ թնդանօթի ճակատամարտը՝ Մուքտէնի հարաւային կողմը։ Ռուսերն էին որ այսօր առաջին անգամ կրակ ըրին։

ՎԻԷՆՆԱ.— (Պաշտօնական).— Կայսրը ընդունեց Աւստրիոյ ելմտական Նախարար Պէօմ ֆոն Պավէրքի հրաժարականը, որուն յաջորդ կարգեց Բասլի զօրաբաժնին հրամանատար Շիրավէնէյլ զօրավարը։ Պ. Ֆէրս Պազքայ երկրագործական նախարար անուանուեցաւ եւ Ռանտա բրոֆեսէօրն ալ անպաշտօն նախարար։

(ԱԺԱՆՍ ՆԱՍԻՕՆԱԼ)

ՄԱՏՐԻՏ, 27 հոկտ. — Բացարձակապէս կը հերքուի այն լուրը թէ Սպանիոյ կառավարութիւնը Պալթիքի ռուս նաւաբաժնին արտօնութիւն տուած ըլլայ Վիկոյի մէջ պարէնաւորուելու։ Սպանիոյ կառավարութիւնը բոլորովին մերժեր է այդ արտօնութիւնը։ Պալթիքի ռուսական նաւաբաժինը իրիկուան Վիկոյէն ճամբայ պիտի ելլէ, նոյն նաւահանգիստը քսանչորս ժամ մնալէ ետքը, առանց կարենալ ածուխ եւ ջուր առնելու։

ԼԻԶՊՈՆԱ.— Միջերկրականի անգլիական նաւաբաժինը Ճիպրալթարի մէջ մնաց։ Մանշի նաւաբաժինն։ Այդ երկու նաւաբաժինները միացած կը սպասեն Պալթիքի ռուսական նաւաբաժնին անցնելուն՝ Լակոսի նաւահանգիստին բացերը՝ Բորթուկալի հարաւային կողմը։

ԼՈՆՏՐԱ.— Անգլիոյ նախարարաց խորհուրդը, այսօր, պիտի գումարուի նախարարապետ Պ. Պալֆուրի նախագահութեամբ՝ խորհրդակցելու այն կացութեան վրայ, ուր Անգլիա կը գտնուի անգլօ-ռուսական միջադէպին հետեւանքով։

ԼԻԶՊՈՆԱ.— Պալթիքի ռուսական նաւաբաժնին պատկանող ռուսական երկու յածանաւերը Սէն-Վէնսանի հրուանդանին բացերը տեսնուեցան՝ Ալկարվէի բորթուկալ նահանգին հարաւային արեւմտեան ծայրը։ Երկու յածանաւերը տագնապալի վիճակի մէջ կը գտնուին եւ չեն կրնար իրենց ուղղութիւնը վերստին գտնել։ Ծովը ալեկոծեալ է։

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՌՈԺԷՍԹՎԷՆՍՔԻԻ ԾՈՎԱԿԱԼԻՆ ՏԵՂԵԿԱԳԻՐԸ

ՊԵՏԵՐՍՊՈՒՐԿ, 28 հոկտ.— Պալթիքի ռուսական նաւաբաժնին հրամանատար Ռոժէսթվէնսքի ծովակալին տեղեկագիրը հասաւ Նիքոլա կայսեր ձեռքը։ Այդ տեղեկագրով ծովակալը կը յայտարարէ թէ շաբաթէն կիրակի գիշեր՝ հոկտ. 22-23, Հիւսիսային ծովին մէջ նաւաբաժինը հանդիպեր է, Հուլի բացերը, կասկածելի ձեւով երկու շոգենաւերու։ Մշուշը շատ թանձր էր։ Ելեկտրական լոյսերու հակառակ կարելի չէր որոշել նոյն շոգենաւերուն իսկական հանգամանքը։ Ռուսական նաւաբաժինը նշաններ տուեր է, որուն չէ պատասխանուեր։ Այդ պայմաններուն մէջ ռուս ծովակալը այնպէս նկատեր է թէ գործը ճափոնական թորփիլանաւերու հետ է, ուստի հրամայեր է կրակ ընել։ Ծովակալը մեծապէս կը ցաւի իր գործած սխալին համար։

ՄԱՏՐԻՏ.— Վիկոյի նաւահանգիստը ժամանած ռուսական մարտանաւերուն սպաները կ'ըսեն թէ երկու թորփիլանաւերու սպառնալիքին վրայ Ռուսերը հարկադրուեր են կրակ ընել։

ՄՈՒՔՏԷՆԻ ՇՈՒՐՋԸ
ՃԱԿԱՏԱՄԱՐՏԸ ՎԵՐՍԿՍԱԾ

ԼՈՆՏՐԱ.— Լիթօ-Եանկէն կը հեռագրեն թէ երկու բանակներուն մէջ ճակատամարտը վերսկսած է երէկ Մուքտէնի հարաւային կողմը։ Ճափոնները իրենց դիրքերը կը յառաջցնեն Լին-Շին-Բաւի կողմէն։ Քուրօբաթքին զօրավարը իր գիծը սեղմած է 15-20 քիլոմեթրի վրայ՝ Լին-Շին-Բաւի եւ Թին-Տիա-Բաւի ռազմական դիրքերուն միջակը։ Շա-Հոյի եւ երկաթուղիին միջակը ռուսական բազմաթիւ զինուորներ համախմբուած են։

ԱՀԱՒՈՐ ՓՈԹՈՐԻԿ
ԿՂԶԻ ՄԸ ԲՆԱՋԻՆՋ ԵՂԱԾ

ՆԻՒ-ԵՈՐՔ.— Բոյման կղզիին մէջ սոսկալի փոթորիկ մը ծագելով ամբողջ կղզին բնաջինջ եղաւ։ Ամերիկայի մէջ մեծ մտահոգութիւն եւ յուզում կը տիրէ վասն զի տասնչորս օրէ ի վեր բնաւ լուր չէ առնուած նոյն կղզիէն։

— Բոյման կղզին Անթիլեանց մէջ Ճամայքայի հարաւային կողմն է, մօտերը ունենալով երկու ուրիշ փոքր կղզիներ։ Երեքին ամբողջ տարածութիւնն է 854 քառակուսի քիլոմեթր եւ բնակիչներուն թիւը՝ 2 400։ Օդը առողջ է եւ բնակիչները երկարակեաց են։

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆ

ՓԱԿՈՒՄ 14 Հոկտեմբեր			
Օսմ. Քօնսօլիտէ Միացեալ	Օ. Ո.	88	28
Ամէնէն բարձր գին	»	88	10
Ամէնէն վար գին	»	88	26
Ռումէլիի Երկաթուղի զոց.	Ֆր.	123	37
Ամէնէն բարձր գին	»	124	87
Ամէնէն վար գին	»	123	87
ԲԱՑՈՒՄ 15 Հոկտեմբեր			
Օսմ. Քօնսօլիտէ Միացեալ	Ք. Կ.	88	38
Ռումէլիի Երկաթուղի	Ֆր.	124	12
Շիրքէթի Խայրիէ		23	31
Օսմանիէ		—	—
Ռէժի		16	01
Օսմ. Պանքա		—	—
Յունական պանքա		427	50
Տէրքօզ		248	—
Օսմ. Ապահ. Ընկ.		4	17
Թրամուէյ բաժնեթուղթ		6	02
» ժուիսանս		3	—
» պարտաթուղթ		424	—
Քարափ Կ. Պոլսոյ		518	—
Թրանսվալ		85	—
Քրէտի Ֆոնսիէ Էժիբսիէն Ա		284	—
» » » Բ		268	50
Լավրիոն		58	—
Անատոլըի երկաթուղի բաժնեթուղթ		12	—
» պարտաթուղթ	«	522	—
ՓՈԽԱՆԱԿԱԳԻՐ			
Լոնտոն 3 ամիս	Ղրշ.	—	—
» » » չէք	»	109	35
Բարիզ » »	Ֆր.	22	87 ½
» » » չէք	»	—	—
Պէրլին ակնատես չէք	մարք	18	55
Վիէննա չէք	Ֆիոր.	21	84
ԴՐԱՄՆԵՐՈՒ ԸՆԹԱՑՔԸ			
20 ֆրանքնոց	Ղրշ.	87	20
Անգլիական ոսկի	»	110	02
Ռուս Էմբէրիալ	»	89	20
Քրիմից	»	51	06
Մէճիտիէ արծաթ	»	107	30
Մէթալիք	»	—	—
Բուլլիէ Թղթադրամ	Օ. Ո.	6	58

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆ

ԼՈՆՏՈՆ, 27 Հոկտեմբեր			
Անգլիական Քօնսօլիտէ		87	81
Միացեալ պարտք բաց.		84	50
Միացեալ պարտք զոց.		84	37
Օսմանեան Պանքա		13	37
Ռուսական 1888-1889		93	—
Հելլենական 5 %		46	—
» Մոնոբոլ		47	—
Պուլկարական 1892		93	—
Էժիբսիէն իւնիֆիէ		107	—
Ճափոնական %		78	50
Թրանսվալ		8	62
Փըրթըրլը		1	34
Փոխանակագիր		25	30
ԲԱՐԻԶ, 27 Հոկտեմբեր			
Ֆրանս. Ռանթ 3 %		97	65
Միացեալ պարտաթուղթ բաց.	Ղրշ.	86	80
Միացեալ պարտաթուղթ զոց.	»	86	85
Օսմ. Կայս. Պանքա	Ֆր.	588	—
Օսմանիէ	»	—	—
Ռումէլիի երկաթուղի	»	126	—
Օսմ. մաքսատուն	»	466	—
Օսմ. Ռէժի	»	362	—
Բրիօրիթէ Թիւրք 4 %	»	—	—
Քրէտի Լիոնէ գուբոնը կտրած	»	1140	—
Իտալական Ռանթ	»	103	90
Սպանիական արտաքին	»	86	95
Աւստրիական	»	101	—
Թրանսվալ	.	91	50
Ռուսական 4 %, 1901	»	92	85
Չէք Լոնտոնի վրայ	»	25	110
Դրամազեղչ	»	—	—
ՎԻԷՆՆԱ, 27 Հոկտեմբեր			
Փոխան. Լոնտոնի վրայ	Ֆր.	239	10
Ռումէլիի երկաթուղի	»	131	—
Օսմ. Ռէժի	»	—	—
ՊԵՐԼԻՆ, 27 Հոկտեմբեր			
Միացեալ պարտաթուղթ	Ֆր.	88	90
Ռումէլիի երկաթուղի	»	127	50
Անատ. երկթ. պարտաթուղթ	»	103	50
Փոխ. Լոնտոնի վրայ 3 ամս.	»	20	205
ՊՐԻՒՍԵԼ. 27 Հոկտեմբեր			
Միացեալ պարտք		85	12
Ռումէլի երկաթուղի		125	50

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ 1852
Ա. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ եւ ՈՐԴԻ
ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ–ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺՔ
396 ՄԵԾ-ՓՈՂՈՑ ԲԵՐԱ 396
ԽԱՆԻ ՏԱՐԵՋՐԱՏԱՆ ՎՐԱՅԻ ՑԱՐԿԸ
(մէյս Զալգիւնեանց դէմը)

Նուրբ, հաշուական եւ դիմացկուն արհեստական ակռաներ կը պատրաստէ, յար եւ նման բնականին, դէմքի ձեւաւորութիւն, բառ առոլէ, ծամողութիւն, եւ ազատ արտասանութիւն՝ երաշխաւորեալ։ Ինչպէս նաեւ կատարելագործեալ աքցաններու միջոցաւ ատամանց ցաւի անցաւահանութիւն։ 42

Զմեռները կիրակի օրերն ալ, (մինչեւ կէսօր) ինչպէս նաեւ ամէն օր, (մինչեւ կէսգիշեր) հիւանդ կ'ընդունի։ 25-50

ԱՄԷՐ ՊԻՔՈՆ
Société Producteur de France Péra
Ֆրանսական արտադրութեանց Ընկերութիւն Բերա
ԱՄԵՆԱԲԱՐՁՐ ԳՆԱՀԱՏՈՒՄՆԵՐՈՒ ԱՐԺԱՆԱՑԱԾ ԶԱՆԱԶԱՆ ԱՐՈՒԵՍՏԱՀԱՆԴԷՍՆԵՐՈՒ ՄԷՋ

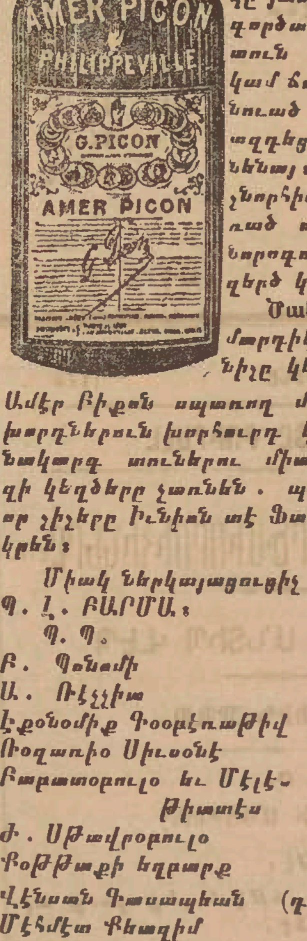

ԱՄԷՐ ՊԻՔՈՆԸ, ամենէն շատ քինքինա պարունակող սա կազդուրիչ ըմպելին, պատրաստուած է ալժերիական հողի յատուկ տունկերով։ Իր կազդուրիչ առողջապահական յատկութիւններուն համար է որ կը յանձնարարուի անոր գործածութիւնը։ Առտուն անօթի փորանց կամ ճաշէն առաջ առնուած ատեն՝ բարերար ազդեցութիւն մը կ'ունենայ։ Այդ ըմպելիին շնորհիւ՝ մարդուս սպառած ուժերը կը վերանորոգուին եւ տենդէ զերծ կը մնայ։

Ծանօթ. — Անխիղճ մարդիկ մեր վաճառանիշը կեղծած ըլլալնուն՝ Ամէր Պիքոն սպառող մեր բոլոր յաճախորդներուն խորհուրդ կու տանք առաջնակարգ տուներու միայն դիմել, որպէս զի կեղծերը չառնեն. պէտք է պահանջեն որ շիշերը Ինիֆան տէ Ֆապրիքանի դրոշմը կրեն։

Միակ Ներկայացուցիչ Կ. Պոլսոյ մէջ
Պ. Լ. ԲԱՐՄԱ։
Պ. Պ.

Բ. Պոնաժի		Ղալաթիա
Ա. Ռիւշիա		»
Էքօնօմիք Գոօբէռաթիվ		Ղալ. եւ Բերա
Ռօղաոիօ Սիւսօնէ		»
Բարատօրուլօ եւ Մէյէ-Թիատէս		»
Ժ. Սթավրօբուլօ		»
Բօթթաքի եղբարք		»
Վէնսան Գոտալեան	(դեղավ.)	Կ. Պոլիս
Մէհմէտ Քեազիմ	»	»
Տ. Մէզիքի որդի եւ Ընկ.	»	»
Մ. Մէզիքի	»	»
Թ. Լինօ	»	»
Պ. Սէֆէրեան	»	»
Ժ. Վօնթիզիանօս եւ Ընկ.	»	»
Էմիլ Լաննըրեան		Բերա
Տէմէթրաքօբուլօ եղբ. եւ Ընկ.		»
Թ. Սուրէնեան		Բերա, Կ. Պոլիս, Ղալաթիա
Պոն Մարշէ		Բերա

եւն. եւն. եւն. 34 10—50

Առաջնակարգ Ընկերութիւն Հունկարական Ընդհանուր Ապահովագրութեանց

ՀԻՄՆԵԱԼ 1857ԻՆ ԱՐՔԱՅԱԿԱՆ ՀՐՈՎԱՐՏԱԿՈՎ. ԿԵԴՐՈՆԱՏԵՂԻՆ Ի ՊՈՒՏԱՓԷՇԹ
ԿԵՆԱՑ ԲԱԺԻՆ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԵԱԼՆԵՐՈՒ ՎՃԱՐՈՒԱԾ 332 ՄԻԼԻՈՆ ՖՐԱՆՔ — ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԵԱՆ ԳՈՒՄԱՐ 114 ՄԻԼԻՈՆ ՖՐԱՆՔ — ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԵԱԼ ԳՈՒՄԱՐ 461,035,390 ՖՐԱՆՔ

Սոյն Ընկերութեան պայմանները՝ Թուրքիոյ մէջ գործող միւս Ընկերութեանց պայմաններէն, ԱՄԷՆԷՆ ՆՊԱՍՏԱՒՈՐՆԵՐՆ ԵՆ։

Ընկերութիւնը կ'ապահովագրէ խիստ օգտակար պայմաններով եւ անմրցելի գիներով.— ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆՔ ի դէպ մահու եւ կենաց՝ շահաբաժնի մասնակցութեամբ եւ երաշխաւորեալ տոկոսի սակերով, ինչպէս նաեւ աղջկանց դրամօժիտի եւ մանչերու դրամագլխի կազմութեան, եւ ցմահ գանձելի տարեթոշակներու։

ԿԱՐԺԷ ՈՒՐԵՄՆ ԱՅԼՈՒՐ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԵԼԷ ԱՌԱՋ՝ ԱՆԳԱՄ ՄԸ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆՍ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐՆ ԱՉՔԷ ԱՆՑԸՆԵԼ։ Աւելի մանրամասն տեղեկութեանց համար, դիմել Ընկերութեան Ընդհանուր Գործակալութեան։

ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆՍ ԴՐԱՄԱՏՈՒՆՆ Է
ՕՍՄԱՆԵԱՆ ԿԱՅՍԵՐԱԿԱՆ ԲԱՆՔԱՆ

ԴԻՒՐԱՌՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ ՊԱՏՈՒԱՒՈՐ ՈՒ ՁԵՌՆՀԱՍ ԳՈՐԾԱԿԱԼՆԵՐ ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻՆ ԽԻՍՏ ԳՈՀԱՑՈՒՑԻՉ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐՈՎ.
Մեր գործակալը Տ. Գ. ՏԱՎԻՍՕ եւ Ընկ. Գավաֆեան խան, թիւ 5, Ղալաթիա

Ընդհ. Գործակալ բովանդակ Թուրքիոյ
ՈՐԴԻՔ Ն. ՊԱՌՆԱՔԵԱՆԻ
Պոլիս Պառնաքեան խան

18 — 30—50

65 ՏԱՐՈՒԱՆ ՅԱՋՈՂՈՒԹԻՒՆ
ԱԼՔՈԼ ՏԸ ՄԱՆԹ
ՏԸ ՌԻՔԼԷՍ
RICQLÈS
ՄԻԱԿ ՃՇՄԱՐԻՏ ԱԼՔՈԼ ՏԸ ՄԱՆԹ
ՈՐ ԾԱՐԱՒԸ ԿԸ ՅԱԳԵՑՆԷ ԵՒ ՋՈՒՐԸ ԿԸ ՄԱՔՐԷ

Կը բուժէ սրտի, գլխու եւ ստամոքսի ցաւերը, ինչպէս նաեւ դժուարամարսութիւնը, եւ քոլերին։

Ակռաներու եւ արդուզարդի համար շատ լաւ է. Նաեւ համաճարակներու դէմ իբրեւ նախազգուշական միջոց կը ծառայէ։

ԿԵՂԾԵՐԷՆ ԶԳՈՒՇԱՆԱԼ
ՌԻՔԼԷՍ ԱՆՈՒՆԸ ՊԱՀԱՆՋԵԼ
ԱՆՄՐՑԵԼԻ
ԱՆԳԱՄ 1903Ի ՓԱՐԻԶԻ ԺԻՒՐԻԻՆ
Ամէն դեղարաններու մէջ կը ծախուի
36—36

ԳԵՂԵՑԻԿ ՆՈՐՈՒԹԻՒՆ ՄԸ
ՃԻՇԴ ՈՒԶԱԾՆԻԴ—ՃԻՇԴ ՓՆՏՌԱԾՆԻԴ
«Ժամանց կամ ընտանեկան խաղեր»
Զ. Տ. Ս. ՓԱՓԱԶԵԱՆ

Անհրաժեշտ ամէն մարդու.—Անհրաժեշտ ամէն ընտանիքի։

Կը գտնուի բոլոր գրավաճառաց քով եւ կեդրոնատեղին է Պ. Պոլսոյ գրատունը։

Գին 5 Դահեկան
Առիթէն օգտուեցէ՛ք 13—24

ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՊԱՂՏԱՏԻ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻԻՆ
ժամանակացոյց կառախումբ երբեւեկ.
1904 Հոկտ. 25 (Ն. Տ.) չորեքշ. օրէն սկսեալ
ԳՈՆԻԱ - ԷՐԷՅԼԻ—ՊՈՒԼԿՈՒՐԼՈՒԻ ԳԻԾ

ԵՐԹ 662

Կայարան		Առ. եւ Ժմ. Առաւ.
Գոնիա	մեկ.	12 30
Գոշին խան		1 1
Չումրա		1 45
Արըզ Էօրէն		2 13
Մանդասուն		2 42
Գարաման	ժմն.	8 13
	մկն.	3 28
Սիւտուվա		3 54
Այրանճը-Տէրպէնտ		4 44
Ուլաշ		5 20
Էրէյլի	ժմն.	5 45
	մկն.	6 5
Պուլկուրլու ժմն.	իրիկ.	6 20

ԴԱՐՁ 621

Կայարան		Առ. եւ Ժմ. Իրիկ.
Պուլկուրլու	մկն.	6 35
Էրէյլի	ժմն.	6 50
	մկն.	8 50
Ուլաշ		9 17
Այրանճը-Տէրպէնտ		10 1
Սիւտուվա		10 43
Գարաման	ժմն.	11 7
	մկն.	11 22
Մանդասուն		11 55
Արըզ Էօրէն		12 24
Չումրա		1 —
Գոշին խան		1 36
Գոնիա ժմն.	իրիկ.	2 5

ՕՍՄ. ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ
ԸՆԴՀ. ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՀԻՄՆԵԱԼ ՎԵՀ. ՍՈՒԼԹԱՆԻՆ
1892 Օգոս. 2/14 եւ 1310 Սեֆեր 20 թուակիր Ֆերմանով

Դիմել Ընկերութեան կեդր. գրասենեակը, Ղալաթիա, Քարաքէօյ, Եէնի խան եւ կամ հետեւեալ հասցէներուն.—

Մանուճեան Օսմ. Կայս. Պանքայի, Եէնի Ճամիի հրապարակ.
Պոլիս Մ. Մ. Ի. Սաառօք եւ Ռոտիդի, Շէյխ իւլ Իսլամ խան, Պահճէ գաբու թիւ 10
Մաքրիգիւղ, Մ. Ա. Անճէլիտես, կայարանի հրապարակ.
Գատըգիւղ, Բեամիլ էֆ., շուկայի հրապարակ.
Գատըգիւղ, Մ. Ա. Անդիրա, Մոտա ճամբէսի.
Պէօյիւքտէրէ, Մ. Ա. Տէմարչի.
Ղալաթիա, Մ. Ա. Բիրժանց, Թիւ 12 Թիւնէլ խան.
Ղալաթիա Մ. Էդիէն Քրէմզի, Թէվֆիքիէ խան.
Բերա, Մանուճեան Օսմ. Կայս. Պանքայի, Մեծ Փողոց.
Շիշլի, Մ. Է. Ռոսէ,
Պէօյիւքտէրէ ճամբէսի, Թիւ 137.
Մեծ Կղզի, Ռէսուլ էֆ.
Բ. Սոմմարիփա, Բէնտիք.

17 Գործակալութիւնք Օսմ. գլխաւոր քաղաքաց մէջ. 42—50

ԹՈՄԱՍ ՈՒԻԼՍԸՆ
ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ
Ընդմէջ Հըլի Կ. Պոլսոյ եւ Օտեսայի

Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոն	Անուանք	Թոն	Անուանք	Թոն
Ալպանօ	1069	Գամօ	1497	Կոզօ	1114	Մալթօ	724	Բոզարիօ	136
Ալէքթօ	3607	Գօնկօ	936	Կրոտօն	1695	Մարէնկօ	2273	Սաֆօ	1113
Անճէլօ	1541	Գորսօ	895	Հիրօ	775	Մարթէլլօ	3709	[illegible]	1735
Արիոսթօ	2277	Տէրօ	4301	Հիտալկօ	1581	[illegible]	3547	Սիլվիօ	1198
Պասանօ	1822	Տուրինօ	907	[illegible]	312	Միլօ	1057	[illegible]	1203
Պորոտինօ	1264	Տուրօ	383	Հորաթիօ	3600	[illegible]	1735	Թասսօ	1323
Պրաւօ	1076	Տրակօ	1713	Հումպէր	595	Մուրիլլօ	[illegible]	Թ. Ուիլսըն	[illegible]
Պրիւնօ	841	[illegible]	[illegible]	[illegible]	2354	Նէրօ	1033	Թորոնթօ	3327
Պըֆֆալօ	443	Էպրօ	1461	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	Թոլէտօ	1470
Քէյրօ	1371	Էլտորատօ	1380	[illegible]	[illegible]	[illegible]	4036	[illegible]	487
[illegible]	1337	Էրաթօ	84	[illegible]	1053	Օրլանտօ	1535	Ուրպինօ	2429
Գամէօ	1244	Ֆիտօ	[illegible]	[illegible]	[illegible]	Օթէլլօ	637	Վասօ	1914
Դագօ	1094	[illegible]	1128	[illegible]	1780	Բոլօ	510	Վոլօ	1289
[illegible]	3749	Ֆլամինկօ	849	Լէօ	1053	[illegible]	229	Վոլթուրն.	2396
Սըսէրօ	811	Ֆրանչիսքօ	4552	[illegible]	2272	[illegible]	1663	[illegible]	1351
Քլիօ	697	Կալիլէօ	3061	Լիվորնօ	1843	Ռոլլօ	1613	Զէրօ	120
Գոլորատօ	4225	[illegible]	1143	[illegible]	319	[illegible]	1789		

Ընդհանուր վաճառքով Հըլէն հոս հասած է։
Մորոնֆօ շոգենաւը, Նաւապետ Պօքսոլ։

Ընդհանուր վաճառքով Հըլէն հոս կը սպասուի։
Միֆասօ շոգենաւը, Նաւապետ Թօք, ամսոյս 31ին։

Դիմել առ Գործակալս Ֆ. ՀԻԼՏ ԷՆՐԻՔՕՏ
Թիւ 22—24, Քիւչիւք Միւլէթ խան, Ղալաթիա 10 41—50

ՍԱԼԱՄԱՆՏՐ
ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՀՐԴԵՀԻ ԴԷՄ
Կեդրոնատեղի՝ ԱՄՍԹԷՐՏԱՄ
Դրամագլուխ եւ պահեստ
ՖՐ. 7,500,000

Ընկերութիւնը նպաստաւոր պայմաններով եւ սակերով հրդեհի դէմ կ'ապահովագրէ տուներ, մթերանոցներ, գործարաններ, եւն. ինչպէս նաեւ անոնց պարունակութիւնը, Կ. Պոլսոյ եւ ամբողջ Թուրքիոյ մէջ։

Ընկերութեան դրամատունն է Օսմ. Կայս. Պանքան։

Ընդհանուր գործակալ
ՖՈՍԿՈԼՕ ՄԱՆԿՕ ԵՒ ԸՆԿ.
Կալաթա Դարա Մուստաֆա փողոց թիւ 4
30 31—50

ՀԱԶԱՑՈՂՆԵՐՈՒՆ
ԽԱՅԾՂԱՆ ՀԱԳԳԸ ԷՔՐԷՄ

Խայծղանի այս ջուրը ամէն կերպով գերազանց է Եւրոպայէ բերուած կարգ մը նոյն կարգի ջուրերէ որոնց բաղադրութիւնը յայտնի չէ, եւ որոնց համար այնքան շինծու գովեստներ կը կարդացուին։ Հագգը Էքրէմ խայծղանը սոսկ եւ օտար բժիշկներու գնահատմանը եւ առողջապահական Խորհուրդին արտօնութեանը արժանացած է։ Անոր գործածութիւնը բնաւ ստամոքսի խանգարում առաջ չի բերեր, ինչպէս կ'ընեն խայծղանի միւս ջուրերը։ Խիստ օգտակար է հազի, ցնցղաստապի, կուրծքի հարբուխներու, ինֆլուէնցայի եւ Թոքախտի առաջին շրջաններուն։ Կը գտնուի առաջնակարգ վաճառատուններու եւ դեղարաններու մէջ։ Գինն է հինգ ղրուշ։ 24 30—50

ԼԱ ՆԻՒ-ԵՈՐՔ
ԱՄԵՆԱՀԻՆ ԵՒ ԱՄԵՆԱԿԱՐԵՒՈՐ ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԿԵԱՆՔԻ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐ. ԸՆԿ.
Զուտ փոխադարձ հիմնեալ 1845ին
Կը գործէ 82 կառավարութեանց հսկողութեան ներքեւ
1903 Յունուար 1ին երաշխաւորելու գումարն է Ֆր. 1,827,000,000

ԼԱ ՆԻՒ-ԵՈՐՔ 812,711 ապահովագրեալ ունի որք կը կազմեն Ընկերութիւնը, որոնց կը պատկանի բոլոր շահերն 1903ին ապահովագրելոց վճարուած շահաբաժիններու գումարը ֆր. 27,670,882։

ԼԱ ՆԻՒ-ԵՈՐՔԻ տիեզերական բոլիսը մինչեւ հիմա ուրիշ որ եւ է Ընկերութենէ մը յանձնուած բոլիսներէն աւելի անկաշկանդ եւ շահաւոր պայմանագրութիւնն է, յանձնուած օրէն սկսեալ անվիճելի է, ըլլայ զբաղման, ճամբորդութեան, մահուան պատճառներուն եւ պարագաներուն, անձնասպանութեան եւ մինչեւ իսկ պատերազմի առթիւ։ Տիեզերական բոլիսը կ'երաշխաւորէ փոխառութիւններ երեք տարի ապահովագին վճարելէ յետոյ առանց տոկոսի, այս փոխառութեանց գումարները զատ զատ նշանակուած են բոլիսին մէջ. 30 օր պայմանաժամ իւրաքանչիւր վճարման համար առանց տոկոսի, վճարումները դադրեցնելէն մինչեւ 5 տարի վերստին նշանակելու առանձնաշնորհում, յետաձգեալ ապահովագինները 5 առ 100 տոկոսով հանդերձ վճարելով, մէկ տարեվճար ընելէ յետոյ իրաւանց կորուստ չկայ։ Ապահովագրութեան երկարաձգումը, բոլիսին մէջ նշանակուած ժամանակամիջոցի մը համար, այնպէս որ այդ ժամանակամիջոցին մէջ եթէ մահ պատահի, ապահովագրեալ գումարը կը հատուցուի ամբողջութեամբ, առանց հաշուի առնելու անվճար մնացած ապահովագինները։

ԼԱ ՆԻՒ-ԵՈՐՔ 4 առ 100 տոկոսաբեր պայման ալ ունի, որ աշխարհի մէջ ցարդ գտնուած պայմաններէն ամէնէն աւելի նպաստաւորն է։ Աւելի մանրամասնութեանց համար դիմել

Տնօրէնութիւն ի Թուրքիա
Պոլիս Հաւիթօլ խան — Ճ. ՌԻ. ՀՈՒԻԹՕԼ ԵՒ ԸՆԿ.
Վոյվոտա փողոց, Վիթալիս խան — Ընդհանուր-Քննիչ գործակալաց
16-50 Ղալաթիա 22 Ա. ՋՈՒՀԱՃԵԱՆ

ՕՐՈՒԱՆ ՄԵԾ ՅԱՋՈՂՈՒԹԻՒՆԸ
ԵՐՐՈՐԴ ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ՑՈՒՑԱՀԱՆԴԷՍ
ՍԻՆԿԷՐ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ
ԲԵՐԱ, ՄԵԾ-ՓՈՂՈՑ, ԹԻՒ 343 ԵՒ 343 ԿՐԿԻՆ
ՓՕՍ ՄԱՌՇԷՅԻՆ ԴԷՄ
ԱՄԷՆ ՕՐ ԲԱՑ Է
ՄՈՒՏՔԸ ԱԶԱՏ
9 20

CAISSE PATERNELLE
ՔԷՍ ՊԱԹԷՐՆԷԼ
ԿԵԱՆՔԻ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿ.
ՀԻՄՆԵԱԼ Ի ՓԱՐԻԶ 1841 ԻՆ
ԿԸ ԳՈՐԾԷ ՖՐԱՆՍ. ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹԵԱՆ ՀՍԿՈՂՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ՀԱԿԱԿՇՌՈՒՆ ՏԱԿ

ՍԿԻԶԲԷՆ Ի ՎԵՐ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԵԱԼՆԵՐՈՒ ՆՊԱՍՏ ՎՃԱՐՈՒԱԾ 300 ՄԻԼԻՈՆ ՖՐ.
ՍԿԻԶԲԷՆ Ի ՎԵՐ ԱՐՁԱՆԱԳՐԵԱԼ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆՔ 700 ՄԻԼԻՈՆ ՖՐ.

ԸՆԹԱՑԻԿ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆՔ ՖՐ. 85,000,000
ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ ԵՒ ՊԱՀԵՍՏ » 62,750,000

Ուստի ընթացիկ ապահովագրութեանց գումարին վրայ պահեստի համեմատութիւնն է 74%, որով ՔԷՍ ՊԱԹԷՐՆԷԼԻ ընծայած երաշխաւորութիւնը գեր ի վեր կը հանդիսանայ ուրիշ ընկերութեանց ցոյց տուած երաշխաւորութենէն։

Ընկերութեան Վարչական Խորհուրդը կազմուած է Ֆրանսայի ամէնէն նշանաւոր դրամատէրներէն, ինչպէս

Մ. ՌԸՆԷ ՊՐԻՍ, Արեւմտեան Ֆրանսայի երկաթուղեաց Ընկերութեան եւ Քրէտի Լիոնէի Վարչական Խորհրդոյ անդամ.
Մ. ՄԱՐՔԻԶ ՏԸ ՖԼԷՐ, Դրանսադլանդիք ընկերութեան Վարչական Խորհրդոյ անդամ.
Մ. ԿՈՄՍ ՏԸ ՍԷՆ ԿԻԼՀԷՄ, Նախկին գանձապահ.
Մ. Օ. ՄԱԶԸՐԱ, Ընդհ. Տնօրէն Քրէտի Լիոնէի.

Թուրքիոյ Տնօրէն Գ. ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՈՒՐ
Սթամպոլ, Սուլթան-Համամ, Բասած Քաթըրճըօղլը

Ընկերութեան վրայ Տեղեկութիւն առնելու համար դիմել Քրէտի Լիոնէի.

ԾԱՆՕԹ. — Շահաւոր դիրք պիտի տրուի այն ջանիչին որ կարեւոր արդիւնք մը իրագործած ըլլայ անձնապէս։
28 42-48

COMP RUSS
Navigation a Vapeur et de Commerce
ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ
ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Շաբաթուան երթեւեկութիւններ
Հոկտեմբեր

Գշ. 12,25 Սեվաստաբոլ ժամը 10ին առտու։ Տարտանէլ, Միտիլլի, Իզմիր, Քիոս, Թարապլուս-Շամ, Պէյրութ, Եաֆա, Բոր-Սայիտ, Աղեքսանդրիա ժամը 4ին իրիկուն։
Եշ. 14,27 Օտեսա ժամը 10ին առտու։
Ուր. 16/29 Մէթելին, Իզմիր, Բիրէ, Աղեքսանդրիա ժամը 10ին առտուն։
13 Օտեսա ժամը 2ին իրիկուն։ 2—50

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՄԱՐՈՔԵԱՆ ԵՒ ՀԱՅԿԱԿԱՆ
Ն. ՓԱՔԷ ԵՒ ԸՆԿ.

ԺԱՄԱՆՈՂ ՇՈԳԵՆԱՒԵՐ
Հոկտ. 27ին Պիրէնէ, Պաթում։
» 28ին Անատոլի Սեւ ծովէն։
Նոյեմ. 1ին Սիռիաքի, Մարսիլիայէն։

ՄԵԿՆՈՂՆԵՐ
Հոկտ. 27ին Պիրէնէ, ուղ. Մարսիլիա։
« 28ին Անատոլի, ուղ. Մարսիլիա։
Նոյեմ. 2ին Սիռիաքի, Սամսոն, Տրապիզոն, Պաթում եւ Նովոռոսիսք։

Ա. կարգ Բարիզի համար 200 ֆր.
» » Մարսիլիոյ » 160 »
Բ. » Բարիզի » 150 »
» » Մարսիլիոյ » 120 »

Տեղեկութեանց համար դիմել Գործակալին՝ Թոփհանէ քարափին վրայ։
15 12-50 Թ. ՌԸԳՈՒԼ

ՔԻՒՆԱՐՏ CUNARD
ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ
Ամիսը երկու անգամ կը բանին Լիվրբուլի եւ Ամերիկայի միջեւ

Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ
Կարոնիա	18900	[illegible]	559
Կարմանիա	18900	[illegible]	4841
Կամփանիա	12950	[illegible]	3329
Լուքանիա	12950	[illegible]	2945
Ուլթոնիա	8845	[illegible]	2936
Ումպրիա	8128	[illegible]	2935
Էթրուրիա	8120	[illegible]	2652
[illegible]	7392	[illegible]	2181
Աուրանիա	7269	[illegible]	1611

Սիպիրիա շոգենաւը, Նաւապետ Պէրլօ, ամսոյս 29ին Լիվրբուլէն հոս կը ժամանէ ընդհանուր ապրանքով։

Դիմել առ ՃՈԼԻ Ե. ՍԻԿԸՐ
33 50 Joly et Seagor
Մէյմէնէթլի խան, թիւ 6, 7, 8, Ղալաթ, Քարա Մուսթաֆա փողոց, 14

Արտօնատէր ԶԱՐԵՀ ԵՐԻՍՈՒՓԵԱՆ

"ԱՐԵՒԵԼՔ,,Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (178)

ԲԻԷՐ ՏԸ ՔՈՒՐՍԷԼ

ԲԱՐԻԶԻ ԳՈՐԾԱՒՈՐՈՒՀԻՆԵՐԸ

ՄԵԾ ՈՒ ԱՆՏԻՊ ՎԷՊ

ԵՐՐՈՐԴ ՄԱՍ

Ռ.

ԲԱՐԻԶԻ ՄԱՅՐԵՐԸ

—Գո՞հ էք միթէ։

—Այո՛, պարոն, եթէ երեք դուք ալ գոհ մնացած էք ինէ։

—Աւելի գոհ ըլլալ կ'ուզեմ, յարեց Պ. Տիւրիվէ բարեմիտ ձեւով։

—Պարոն, կրնաք վստահ ըլլալ թէ պիտի ջանամ աւելի լաւը ընելու ամէն օր։

—Կանխավճարի պէտք ունի՞ք։

Սիւզան լուռ մնաց։

—Ո՛հ, պէտք չէ քաշուիք ինէ. դուք միլիոնատէր չէք, ըսաւ Պ. Տիւրիվէ գրաւիչ ձայնով մը. ինչ որ կը հակասէ առաջին տեսակցութեան ատեն բռնած ամբարտաւան դիրքին։

Սիւզան դեռ չպատասխանած, Պ. Տիւրիվէ տասը ֆրանք տուաւ ի հաշիւ [illegible]։

Նորատի աղջիկը այդ գումարով գնեց զգեստեղէնի վերաբերեալ քանի մը մանր մունր բաներ, որոնց անհրաժեշտ պէտք ունէր։

Քանի մը օր յետոյ իրեն իմաց տուին որ գործատէրը կ'ուզէ զինքը։ Դողդողալէն, գրասենեակ գնաց, վախնալով որ յանդիմանանք մը պիտի լսէ կամ պիտի վռնտուի։

Ընդհակառակը, շատ լաւ տրամադրութեան մէջ գտաւ Պ. Տիւրիվէն։

—Մինինիկս, գիտեցի որ շատ աժգոյն էք, գոչեց Պ. Տիւրիվէ միամտութեամբ... Հետեւեցուցի թէ բաւական սնունդ չէք առներ, եւ որովհետեւ ձեր տարիքին մէջ մարդուն ախորժակը բաց կ'ըլլայ, մտադիր եմ ճաշարան տանիլ ձեզ։

Դաժան նեղութիւն մը զգաց հեգ աղջիկը, ինչպէս առաջին անգամ երբ գործ խնդրելու համար ներկայացած էր Պ. Տիւրիվէի անոր ծանր ու հետազօտող նայուածքներուն ենթարկուելով։

—Պարո՛ն, շնորհակալ եմ ձեր առաջարկին համար, բայց սնունդ առնելու չափ դրամ կը շահիմ, պատասխանեց Սիւզան։

—Շա՛տ լաւ, ենթադրենք որ արտասովոր բան մը ըլլայ ասիկա։

—Նորէն կ'ըսեմ թէ շատ ազնիւ անձ մըն էք... բայց չեմ կրնար ընդունիլ։

Յարդէ գլխարկի գործարանատէրը դժգոհ երեւոյթ մը առաւ։

—Շատ դժուարահաճ էք. ձեր ընկերուհիներուն մէջ շատեր կան որ մեծապէս գոհ պիտի ըլլային, եթէ ձեր տեղը ըլլային հիմա։

—Ես անոնցմէ չեմ։

—Լա՛ւ, յարեց վաճառականը չոր չոր ձեւով մը... Աշխատանոց դարձէք եւ մեր միջեւ անցած դարձածը ո՛չ մէկուն պատմեցէք, օրիորդ [illegible]։

Քանի մը օր, վաճառականը, աշխատանոց այցելած միջոցին, ուշադրութիւն ընծայելու երեւոյթ չունէր ո՛չ Սիւզանի եւ ոչ ալ միւս գործաւորուհիներուն։

Բայց շաբթուան վերջը, նորէն միջոցը գտաւ առանձին մնալու Սիւզանի հետ, նոր ձեւ գլխարկի մը մասին հրահանգներ տալու պատրուակով։

—Կը յուսամ թէ լաւ տրամադրութեան մէջ էք, ըսաւ Պ. Տիւրիվէ անփոյթ շեշտով մը։

—Բայց պարոն...

—Անշուշտ ցաւած ըլլալու էք ձեր ցոյց տուած ծաղրելի խոհականութեան համար... Ո՛հ, կը ներեմ ձեզի։ Եթէ կ'ուզէք, թատրոն երթանք այսօր։

—Ո՛չ, պարոն, չեմ ուզեր, ըսաւ Սիւզան հաստատակամ շեշտով մը։

Պ. Տիւրիվէ ալ հեգնական շեշտ մը առաւ եւ հրամայեց.

—Լա՛ւ։ Փորձեցէք այս գլխարկը։

Սիւզան հնազանդեցաւ։

Յարդէ գլխարկին շինութեան մէջ պակասներ գտած ըլլալու պատրուակով, Տիւրիվէ անձամբ մօտեցաւ մանկամարդ աղջկան որ իր հաստ շրթունքները քսուեցան Սիւզանի այտին։ Այս վերջինը ճիչ մը արձակեց։

Վաճառականը տարակուսեցաւ թէ ատիկա դարձած էր մէկէն ի մէկ, այդ ձախող շարժումը ընել տալով իրեն։

Սիւզան գրասենեակէն դուրս ելաւ զայրացած։

—Արդէն բնաւորութիւն ունի, ըսաւ գործատէրը մտովի... բայց պիտի ընտելանայ...

Յաջորդ շաբաթ օրը, նամակները բացած ատեն, գլխարկի վաճառականը գտաւ սա իմաստով նամակ մը.

«Պ. Տիւրիվէի իմաց կը տրուի որ իր նորեկ գործաւորուհին, օրիորդ Սիւզան ամէն տեղ կը պարծի թէ իր գործատէրը կը սիրաբանէ իրեն։ Մաղը ու ծանակ կ'ընէ զինքը, ըսելով թէ կարեւորութիւն չէ ընծայած այդ սիրաբանութիւններուն։

«Եւ որովհետեւ Պ. Տիւրիվէ յարգելի վաճառական մըն է, ամէնուն համարում վայելող, իր գործաւորուհիին կողմէ ըսուած խօսքերը ընդվզեցուցած են այս տողերը գրողը, մանաւանդ որ սիրահարներ չեն պակսիր այդ [illegible] »

Տիւրիվէ, առաջին անգամ ըլլալով ինքզինքը այդչափ խորապէս վիրաւորուած կը զգար իր անձնական արժանաւորութեան մէջ։ Ուստի խորհեցաւ իր առջեւ կանչել Սիւզանը, արդարացում մը լսելու համար անկէ։

Երկու անգամ կարդաց այդ անստորագիր նամակը։ Զայրոյթէն՝ դէմքը կաս կարմիր եղած էր։

Տեղի տալով իր բարկութեան, աշխատանոց գնաց եւ հանդիսաւոր շեշտով մը գոչեց.

—Օրիորդ Սիւզան կարեկցելով ձեր վիճակին, քովս առի ձեզ։ Ա՛հ, իմացայ որ այդ բարութիւնս կը վարձատրէք, անըստգիւտ համբաւիս նկատմամբ զրպարտութիւններ ընելով... Շո՛ւտ, հիմա իսկ դուրս ելէք եւ գանձապետին քով գացէք։

Ամօթէն՝ կաս կարմիր եղաւ Սիւզան, բայց ատեն չունեցաւ բողոքելու։

Պ. Տիւրիվէ բուռն շարժումով մը, դուռը ցոյց տուաւ նորատի աղջկան։

Սիւզան եօթը ֆրանք առնելիք ունէր։ Դրամը վճարեցին. եւ մանկամարդ աղջիկը, վերջին անգամ ըլլալով, դուրս ելաւ այդ խիստ ապերջական տան սեմէն։

Սենեակը գնաց Սիւզան, հոն դառնապէս արտասուելու համար։

Պառաւը տեսնելով որ իր վարձուորը անսովոր ժամու մը տուն կը դառնայ, մրմնջեց.

—Ի՞նչ կայ։

Հեգ աղջիկը չէր ուզեր որ ձախորդութիւնը ընկճէ զինքը։

Անշուշտ հարուածը խիստ էր, բայց վաղանցիկ բան մը։

Գործաւորուհին շուտ պիտի մտնար գործի ուրիշ տեղ մը գործ գտնելուն պէս, ուր չպիտի ենթարկուէր նմանօրինակ խայտառակութեանց։

Լէօքատի երկու հասցէ ցոյց տուած էր իրեն, որպէսզի անոնց դիմելով կարենար գործ գտնել։

Սիւզան առա՛ջ անոնցմէ դիմեց երկրորդ հասցէին։

Տիւրիվէի ուղղակի մրցակից մըն էր ան, Պ. Շարոնօ, բայց այս վերջինը միայն գլխարկեղինութեան գործին կը հսկէր. մինչ պաշտօնէութեան ու գործին ամբողջ վարչութեան [illegible] կինն էր։

Սիւզան ընդունուեցաւ խելօք կնոջ մը կողմէ, կարմրեցաւ ու լռեց։

Անվստահ ձայնով մը, նորատի աղջիկը պարզեց իր խնդիրքը։

—Ո՞ւր աշխատած էք, հարցուց կինը դաժան ձայնով մը։

Սիւզան գոհացուց տալով այդ հարցումին, Պ. Տիւրիվէի անունը յայտնելով։

(Շարունակելի)